

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Studium humanitní vzdělanosti

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Konstrukce genderové identity v kontextu prezidentských voleb:
kritická diskurzivní analýza rozhovorů s Danuší Nerudovou**

Martina Zmijarová

Vedoucí práce: Mgr. Magdaléna Šťovíčková Jantulová

Praha 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval/a samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne .....

Podpis: .....

Martina Zmijarová

Poděkování

Na tomto místě bych těla poděkovat vedoucí mé práce Mgr. Magdaléně Šťovíčkové Jantulové, jejíž cenné rady a zkušenosti mi byly při psaní práce velikým přínosem. Zároveň bych za neutuchající podporu chtěla poděkovat všem mým nejbližším.

OBSAH

Abstrakt.....	6
1. ÚVOD.....	8
2. Teoretická část.....	10
2.1 Dosavadní výzkum.....	10
2.2 Konstrukce genderové identity.....	10
2.2.1 Gender.....	11
2.2.2 Genderová identita a jazyk.....	12
2.2.3 Genderové role, stereotypy a očekávání v politické perspektivě.....	14
2.3 Diskurzivní analýza (základní vymezení, přístupy a východiska).....	15
2.3.1 Kritická diskurzivní analýza Normana Fairclougha.....	16
2.3.2 Diskurz – definice a pojetí Normana Fairclougha.....	17
2.3.3. Identitní funkce diskurzu.....	17
2.3.4 Řád diskurzu.....	17
2.3.5 Legitimizace, moc, ideologie a genderový řád.....	18
2.4 Média, diskurz a sociální realita.....	20
2.4.2 Prezidentské volby a genderová identita v mediálním kontextu.....	21
3. Metodologie.....	22
3.1 Výzkumný problém a výzkumné otázky.....	22
3.2 Výběr výzkumného vzorku.....	22
3.3 Analytické postupy KDA.....	24
3.3.1 Trojdimenzionální model.....	26
3.3.2 Deskripce.....	27
3.3.3 Interpretace.....	28
3.3.4 Explanace.....	30
3.4 Situovanost výzkumníka a etika výzkumu.....	31
4. Empirická část.....	32
4.1. Socio-kulturní kontext analyzovaných médií.....	32
4.2. Analýza.....	35
4.2.1 Nerudová pro Blesk: Češi si prezidentku umí představit! A jaký by byl manžel první muž.....	35
4.2.1.1 Shrnutí.....	37
4.2.2 Bohužel i v 21. století zásadnější roli hraje to, jak my ženy vypadáme, než co říkáme, míní Danuše Nerudová.....	39
4.2.2.1 Shrnutí.....	41

4.2.3 Nejsm pytlák. Jsem hajný, který pytláka chytil, říká o skandálu Nerudová.....	42
4.2.3.1 Shrnutí.....	45
4.2.4 Nerudová: Mým největším handicapem je, že jsem mladá a pohledná. Babiš má ze mě strach.....	47
4.2.4.1 Shrnutí.....	49
ZÁVĚR	50
Seznam tabulek.....	52
Seznam literatury	53
Internetové zdroje	54
Analyzované texty	57
Přílohy.....	59
Seznam příloh	59

Abstrakt

V této bakalářské práci se zabývám identitní funkcí diskurzu, respektive tím, jak je skrze určité diskurzy konstruována genderová identita Danuše Nerudové, a to v kontextu prezidentských voleb. Vycházím z teoretických východisek sociálního konstruktivismu, jeho pojetí genderu a z teoreticko-metodologických základů kritické diskurzivní analýzy Normana Fairclougha. Analyzuji texty ve formě rozhovorů, zkoumám jazykové jevy konstruující genderovou identitu a současně poukazuji na reprodukci genderových stereotypů a genderového řádu v mediálním diskurzu.

Klíčová slova

gender, identita, kritická diskurzivní analýza, diskurz, Norman Fairclough, prezidentské volby, Danuše Nerudová, rozhovor

Abstract

In this bachelor's thesis, I focus on the identity function of discourse and how is Danuše Nerudová's gender identity constructed through certain discourses, in the context of the presidential election. I draw on the theoretical foundations of social constructivism, its conception of gender, and Norman Fairclough's theoretical and methodological foundations of critical discourse analysis. I analyze texts in the form of interviews, examining the linguistic phenomena constructing gender identity while pointing to the reproduction of gender stereotypes and gender order in media discourse.

Keywords

gender, identity, critical discourse analysis, discourse, Norman Fairclough, presidential elections, Danuše Nerudová, interview

1. ÚVOD

Na začátku roku 2023 se v České republice konala v pořadí již třetí přímá prezidentská volba. O významnosti této události mimo jiné svědčí rekordní volební účast v prvním kole volby, ve kterém hlasovalo více než 68 % oprávněných voličů (ČSÚ, 2023a). Z kandidátů, kteří splnili všechny náležité požadavky k tomu, aby mohli ve volbách kandidovat, bylo sedm mužů a pouze jedna žena (ČSÚ, 2023b, tab. 1). Vzhledem ke skutečnosti, že vítězem prezidentských voleb se stal Petr Pavel, Česká republika na svou prezidentku stále čeká. Téma nízkého zastoupení žen v politice se tak netýká pouze Poslanecké sněmovny (Fórum 50 %, 2021) a Senátu (Fórum 50 %, 2022), ale i prezidentského úřadu. Účast žen na politickém rozhodování je přitom klíčová, protože jen tak mohou v této sféře nastolovat určitá témata a zastupovat zájmy „druhého“ pohlaví.

Volby, především tedy ty prezidentské, jsou událostí, která je pravidelně pokrývána médii, a to ať už se jedná o televizi nebo tištěná a online média. V roce 2023 sice klesl měsíční počet návštěv na online zpravodajských webech, meziročně vyšší ale byla návštěvnost právě v lednu, kdy se konaly prezidentské volby (MediaGuru, 2024). Právě média v období prezidentských kampaní zprostředkovávají občanům informace o kandidátkách a kandidátech a mohou tak ovlivňovat to, jaký vztah bude mít veřejnost k jednotlivým kandidátkám a kandidátům (srov. Jiráček, 2015, s. 327).

Sféra, na kterou se v této práci soustředím je sféra politiky, konkrétně poslední proběhlé prezidentské volby v ČR a sféra médií. Vycházím z teoreticko-metodologického východiska kritické diskurzivní analýzy (KDA) podle Normana Fairclougha, která má kořeny v konstruktivistickém paradigmatu (Vašát, 2008, s. 102). Konstrukci sociální reality ovlivňují například média, která představují určitou reprezentaci světa a prostřednictvím mediálního diskurzu o něm vytvářejí určitou představu (Schneiderová, 2016, s. 12). Současně jsou významným zprostředkovatelem informací a důležitým činitelem v reprodukci a konstrukci diskurzů. Média tak mohou různé události prezentovat odlišnými způsoby, a tak skrze texty ovlivňovat nejen jazyk, který lidé používají, ale také to, jak budou v důsledku těchto mediálních promluv jednat (srov. Schneiderová, 2016, s. 90-91). Kritickou diskurzivní analýzu a její teoretický aparát podrobněji představuji v teoretické části této práce.

Pokud budeme o mediálním diskurzu uvažovat v kontextu genderu, účast žen na prezidentském politickém klání znamená například vyšší pravděpodobnost toho, že média

budou na jejich gender klást větší důraz. V médiích jsou tak například produkovány promluvy, ve kterých je gender spojován s určitými stereotypními atributy. U žen může být například kladen důraz na jejich emoce, soukromý život, rodinu a vzhled (Falk, 2010, s. 74-75).

Vzhledem k tomu, že gender představuje významný organizační princip ve společnosti, za klíčové ve své práci považuji vycházet z určité teoretické pozice pojetí konceptu genderu a genderové identity. K genderu přistupuji jako k asymetrické kategorii související s androcentrismem, která je charakteristická nerovným mocenským vztahem mezi pohlavími. Jak jsem již výše uvedla, výchozím paradigmatem pro tuto práci je konstruktivistické paradigma, které také představuje teoretické zázemí konceptu genderu. Autoři West a Zimmerman (2008, s. 100)¹ o genderu hovoří jako o sociálně konstruované kategorii, která představuje určité rutinní, metodické a opakované konání, které ženy a muži dělají. Jejich koncepce „dělání“ genderu spočívá v uskutečňování činností v každodenních interakcích (tamtéž, s. 103). Této koncepci se více věnuji v následující kapitole v teoretické části.

Cílem práce je po vzoru Normana Fairclougha aplikovat teoretická východiska a metodologické postupy kritické diskurzivní analýzy a analyzovat tak mediální texty ve formě rozhovorů s kandidátkou na prezidentku Danuší Nerudovou. Soustředím se na identitní funkci diskurzů, respektive na to, jak je skrze určité diskurzy konstruována genderová identita aktérky. Pro analýzu jsem vybrala čtyři mediálních promluv, které byly zveřejněny na online zpravodajských webech. Jedná se o weby Seznam Zprávy, Lidovky.cz, Blesk.cz a CNN Prima News. Kladu si následující otázky: Jak média prostřednictvím diskurzů konstruují genderovou identitu Danuše Nerudové, jaká je její podoba a jak tuto identitu konstruuje sama aktérka? Jaké diskurzy jsou v souvislosti s konstrukcí této genderové identity reprezentovány jako legitimní? Detailněji se k metodologii a k výzkumným postupům vyjadřuji v metodologické části práce.

---

¹ Candace West a Don H. Zimmerman svou koncepci genderu poprvé představili v článku „*Doing Gender*“ v roce 1987. V roce 2008 vyšel překlad tohoto článku, se kterým v této práci pracuji.

2. Teoretická část

2.1 Dosavadní výzkum

Ještě předtím, než uvedu teoretická východiska této práce, dovoluji si zde představit závěry výzkumů, jež se zabývají ženami-politickými a ženami-kandidátkami v mediálním kontextu. V českém prostředí se zkoumání mediální obrazu žen-političek věnovaly například Baslarová a Binková², které vypracovaly výzkum pro občanské sdružení Forum 50 %³. Ve své práci pomocí metodologie diskurzivní analýzy zkoumaly mediální reprezentaci žen v české politice, tedy jak o nich média referují, jaký jazyk a diskurzy k tomu používají a zda mediální obsahy nesou nějakou ideologii (Baslarová, Binková, 2006, s. 4-5). Autorky došly k závěru, že média prostřednictvím diskurzů reprodukuje esenciální a stereotypní pojetí ženskosti a mužství. Tento jev dávají do souvislosti se strukturou médií, která je patriarchální, s poptávkou po bulvárních žánrech a s určitým ekonomickým zájmem, který média sledují (tamtéž, s. 80).

Erika Falk (2010, s. 183-184), z jejíchž poznatků čerpám i při psaní této práce, se zabývala reprezentací kandidátek na prezidentku v médiích, a především analyzovala politickou kampaň Hilary Clintonové. Ve své práci se tématem reprezentace žen-kandidátek zabývala velmi komplexně, neboť analyzovala reprezentace amerických kandidátek na prezidentské křeslo za posledních zhruba 130 let. Její analýza přináší zajímavé poznatky zvláště proto, že dle jejího názoru existují v zobrazování žen na sklonku devatenáctého století a v současnosti určité podobnosti. Ženy a muži v médiích nedostávají stejný prostor, zachází se s nimi odlišně a o mužích bylo napsáno dvakrát více článků než o ženách. Tyto zmíněné jevy autorka vztahuje k socio-kulturnímu kontextu, protože „s kandidáty a kandidátkami na prezidenta se v médiích nezachází rovnocenně, protože muži a ženy nejsou ve společnosti vnímány jako rovnocenní“ (tamtéž, s. 184).

2.2 Konstrukce genderové identity

Mým hlavním teoreticko-epistemologickým východiskem je konstruktivistické paradigma. Toto paradigma v této práci představuje výzkumný design kritické diskurzivní analýzy (KDA) a koncept genderu, jak o něm hovoří West a Zimmerman. Konceptu

---

² BASLAROVÁ, Iva, BINKOVÁ, Pavlína. Mediální obraz českých političek v období voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2006: Rovné příležitosti vs. promeškaná příležitost? Zadavatel: Fórum 50 %, 2006.

³ Fórum 50 % je nezisková organizace podporující rovné zastoupení žen a mužů v politice. Organizace se podílí na informování jak široké veřejnosti, tak médií a pokouší se genderovou rovnost uvést do praxe. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/o-nas>

genderu, který byl v krátkosti představen v úvodu práce, se věnuji v následující podkapitole. KDA sice poskytuje různé metodologické postupy, současně obsahuje neméně důležitý teoretický aparát, který představuji v dalším úseku teoretické části. Závěr je věnován povaze vztahu mezi médií a diskurzem.

2.2.1 Gender

Pojem gender má v sociologické perspektivě, respektive v různých paradigmatech, několik významů. Obecná definice tohoto pojmu podle Giddense (2013, s. 554) označuje psychologické, sociální a kulturní rozdíly mezi ženami a muži. Podobně o genderu hovoří také další autoři, například Kessler a McKenna (srov. Wharton, 2005 s. 6).

Sociální konstruktivismus na gender pohlíží jako na sociálně konstruovanou kategorii. Koncept „dělání“ genderu, jak o něm hovoří West a Zimmerman, tedy spočívá v rutinních a opakovaných činnostech, které dělají ženy a muži. Konkrétně tedy dělání genderu „...zahrnuje soubor sociálně řízených činností v rovině vnímání, interakcí a mikropolitiky, jež odrážejí konkrétní zájmy beroucí na sebe podobu maskulinní a femininní ‚přirozenosti‘...“ (West, Zimmerman, 2008, s. 100).

Vzhledem k tomu, že jedním z cílů KDA je odkrývání nerovností a mocenských vztahů, které jsou prostřednictvím promluv reprodukovány (Schneiderová, 2016, s. 38), na gender lze také pohlížet jako na asymetrickou, nerovnou kategorii, kdy „...dělají muži zároveň dominanci a ženy podrobenost...“ (West, Zimmerman, 2008, s. 115). Jinými slovy, dělání genderu sice probíhá v rovině každodenních činností a interakcí, současně je ale gender také konstruován v asymetrickém patriarchálním vztahu mezi ženami a muži, kdy právě skrze tyto interakce dochází k produkci a reprodukci genderového řádu⁴ a genderových nerovností (Wodak, 1997, s. 13).

Ve společnostech, kde je hlavním organizačním principem gender, se dělání genderu nelze vyhnout. Prostupuje všemi sférami života v soukromém i veřejném prostoru. Ovlivňuje dělbu moci, oblast politiky a ekonomiky, trh práce a další sféry. V důsledku dělání genderu není genderový řád pouze produkován a reprodukován, současně dochází k jeho legitimizaci včetně rozdílů mezi ženami a muži, které „...mohou být vnímány jako zásadní a trvalé dispozice,“ (West, Zimmerman, 2008, s. 115). Jedním ze směrů, který se věnuje kritice tohoto hierarchického uspořádání, je například feminismus. V následující

---

⁴ Genderový řád je určitý systém praktik, skrze který dochází ke konstrukci mocenských vztahů mezi ženami a muži, zároveň jsou prostřednictvím tohoto systému produkovány a reprodukovány formy maskulinit a feminit (srov. Pilcher, Whelehan, 2004, s. 61).

podkapitole přiblížím východiska tzv. feministické lingvistiky, která upozorňuje na jazykové jevy související s reprodukcí genderového řádu a hierarchie ve společnosti.

2.2.2 Genderová identita a jazyk

Jedinci mohou mít několik identit, a to v souvislosti s kategoriemi jako je etnicita, rasa nebo gender. Genderová identita označuje identifikaci jedinců k maskulinitě nebo feminitě (Leary, Hoyle, 2009, s. 109). Konstrukce této identity začíná genderovou socializací v podstatě už od narození jedince, kdy je jeho pohlaví určeno na základě biologických znaků, jako je například vzhled jeho genitálií. Děti jsou oblékány podle genderově stereotypních kritérií tak, aby bylo na první pohled jasné, zda je jedná o dívku nebo o chlapce. Prostřednictvím znaků jako je vzhled, oblékání a jméno jedince, se „pohlavní kategorie stává genderovým statutem,“ (Lorber, 2018, s. 347). Existuje sice několik teorií genderové socializace, avšak vzhledem k tomu, že tématem této práce není genderová socializace samotná, tyto vcelku obsáhlé teorie opomenou a zaměřím se na konstrukci genderových identit v kontextu jazyka.

Jedna z tezí sociálně-konstruktivistického paradigmatu říká, že se konstrukce významů pojmů muž a žena odehrává v určitém socio-kulturním kontextu. Tyto významy tak nejsou univerzální, ale jejich obsahy se mohou lišit jak napříč kulturami, tak v čase. Významy maskulinity a feminity⁵ se tak konstruují prostřednictvím užívaného jazyka v sociálních interakcích. Sociální konstruktivismus se touto tezí staví proti esencialistickému pojetí genderové identity, která je pojímána jako určitá trvalá vlastnost oproštěná od společenského kontextu (Knilli, Maříková a Kalivodová, 1999, s. 77–78).

O proměnlivosti konstrukce genderové identity v souvislosti s diskurzy hovoří například Zábrodská (2009, s. 14), podle které diskurzy nejsou stabilní, ba naopak vzhledem k tomu, že existují v určitých historických a sociálních kontextech, jsou proměnlivé. V důsledku toho se konstrukce genderové identity odvíjí od dostupnosti diskurzů, které se také mohou vzájemně vylučovat a různě prolínat. To, co v kontextu konstrukce genderové identity považují za důležité, je právě vliv jazyka na konstrukci sociální reality. Jedinec o sobě může hovořit jako o ženě nebo o muži, a tak konstruovat nejen vlastní genderovou identitu, ale i významy ženskosti a mužskosti. Dochází tak k reprodukci významů, které v sociální realitě již existují, zároveň se tyto významy

---

⁵ Feminita zahrnuje „...soubor genderových vlastností připisovaných ženě danou společností v určitém čase...“ (Gender, rovné příležitosti, výzkum, 2000, s. 2). Maskulinita zahrnuje genderové vlastnosti připisované mužům.

opakovaně stávají součástí sociální reality. Pokud o sobě hovořím jako o ženě, „...konstruuji toto jednání jako genderově relevantní (ačkoliv jím být nemusí)...“ (tamtéž). V kontextu českého jazyka hovoříme o použití mluvnického rodu, bez kterého se mluvčí takřka neobejdou. Pro maskulina a feminina existují rodové přípony, jako například když ve větě „*On dělal*“, použijeme rodovou příponu pro femininum, čímž vznikne věta „*Ona dělala*“ (Valdrová, 2003, s. 277).

Feministická lingvistika zkoumá způsoby, jakými jazyk ovlivňuje konstrukce genderových hierarchií ve společnosti a zabývá se diskriminujícími způsoby vyjadřování. Příkladem takového vyjadřování je užití genderově stereotypních výrazů. Ženy mohou být například označovány jako „něžné pohlaví“ nebo „strážkyně domácího krbu“. Dalším jevem, kterým se tato disciplína zabývá, je genderová asymetrie, která je patrná u názvů profesí, jež postrádají rodový ekvivalent (Nekula, Valdrová, 2017). Vzhledem k tématu této práce se mi zdá více než vhodné jako příklad takové profese uvést úřad prezidenta republiky. Ústava České republiky⁶ uvádí pouze tvar „prezident“, pokud by tedy v prezidentských volbách byla zvolena žena, vykonávala by „úřad prezidenta“, nikoliv prezidentky. Nejen v Ústavě bychom našli další příklady tzv. jazykového zneviditelňování.⁷ V případě, že se jedná o zneviditelňování žen, hovoříme o tzv. generickém maskulinu. Jedná se o označení v mužském rodě, které se jeví jako neutrální, ve skutečnosti ale reprezentuje pouze jednu skupinu na úkor druhé (Valdrová, Knotková-Čapková a Paclíková, 2010, s. 8). Nadměrné užití generického maskulina má vliv nejen hierarchické uspořádání žen a mužů ve společnosti, ale i na reprodukci genderových rolí a stereotypů (Valdrová, 2003, s. 281). Generické maskulinum můžeme zařadit mezi skupinu jevů, pro které je charakteristický sexismus. Sexistický jazyk se projevuje stereotypními výroky o ženách a mužích, kteří jsou zobrazováni v „tradičních“ rolích a sférách, dále v tom, že je jedno pohlaví prezentované jako méněcenné a zároveň je všem příslušníkům daného pohlaví přisuzována určitá univerzální vlastnost. V důsledku toho je například znevažována odbornost žen, které jsou odrazovány od participace ve veřejném prostoru, a především v politice, protože to není „*nic pro ženy*“ (Valdrová, Knotková-Čapková a Paclíková, 2010, s. 18).

---

⁶ Čl. 54 ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>.

⁷ Jazykové zneviditelňování slouží jako prostředek diskriminace, kdy se použitím určitých pojmenování skupiny a menšiny stávají neviditelnými. Děje se tak způsobem, kdy je pojmenování různorodé skupiny redukováno na většinu nebo zkrátka na ty, kdo jsou mocnější (Valdrová, Knotková-Čapková a Paclíková, 2010, s. 8).

2.2.3 Genderové role, stereotypy a očekávání v politické perspektivě

Genderové stereotypy označují určité zjednodušené předpoklady o ženách a mužích. Jedná se například o představy, jak má vypadat a jak se má chovat „správná“ žena a „správný“ muž (Renzetti, Curran, 2003, s. 20). Genderové stereotypy jsou kulturně a sociálně podmíněné, úzce souvisí s užíváním jazyka mluvčími a ovlivňují to, jaké chování je od žen a mužů očekáváno. Charakteristickým znakem stereotypů je generalizace, která jedincům zároveň umožňuje zjednodušeně interpretovat okolní svět a slouží tak jako určitá „pomůcka“ k organizaci vnímání reality (srov. Valdřová, Scheller-Boltz a Špondřová, 2018 s. 202-203).

S genderovými stereotypy souvisí genderové role, tedy soubory norem a chování, které jsou od žen a mužů očekávány (Gender, rovné příležitosti, výzkum, 2000, s. 2). Jako příklad dobře poslouží sféra politiky, která byla historicky doménou mužů. Naopak ženy se života ve veřejné sféře dlouho účastnit nemohly. V důsledku toho se politika stala velmi maskulinizovaným prostředím se stereotypními představami o tom, kdo má vykonávat politický úřad. Moc a postavení ve vedoucích pozicích jsou tak „tradičně“ spojovány s maskulinitou (Falk, 2010, s. 105). V podkapitole Média, diskurz a sociální realita podrobněji přibližují reprezentace genderových stereotypů v kontextu mediálního diskurzu.

2.3 Diskurzivní analýza (základní vymezení, přístupy a východiska)

Diskurzivní analýza zahrnuje několik teoreticko-metodologických přístupů, jejichž ústředním předmětem zkoumání je diskurz. Různí autoři a představitelé odlišných tradic diskurzivní analýzy přicházejí s určitými koncepcemi vymezení diskurzu. Pro lepší přehlednost a ucelenost textu definici diskurzu prozatím ponechám stranou a nejprve představím obecné charakteristiky diskurzivní analýzy. Společným předmětem zájmu diskurzivně-analytických přístupů je „...hledání pravidelností objevujících se při vytváření významu sociální reality“ (Zábrodská, 2009, s. 67). Fairclough (2003, s. 2-3) přístupy k diskurzivní analýze rozděluje na dva hlavní proudy. První navazuje na tradici Michela Foucalta a upozaduje lingvistickou stránku textu, pozornost druhého přístupu se oproti tomu orientuje k analýze textů. Faircloughův přístup se tak pokouší o překonání těchto dvou proudů, neboť jeden čerpá inspiraci v sociální teorii a spíše ji upřednostňuje před analýzou textů, kdežto druhý se naopak na tuto analýzu zaměřuje, avšak na úkor sociální teorie. Překonání těchto dvou perspektiv se podle Fairclougha uskutečňuje v rámci kritické diskurzivní analýzy a jejím specifickém způsobu analýzy textů. Ta totiž nezahrnuje pouze jazykovou analýzu, ale na texty pohlíží v kontextu jejich žánrů, diskurzů a stylů. O přístupech kritické diskurzivní analýzy se dále rozepisují v následující podkapitole.

Základními východisky diskurzivní analýzy je především sociální konstruktivismus a poststrukturalistická lingvistika. Podle těchto přístupů je jazyk důležitým nositelem významů a je neoddělitelnou součástí sociální reality. Prostřednictvím jazyka totiž získáváme přístup k realitě a zároveň ji konstruujeme. Bez jazyka, respektive bez pojmenování, bychom jen stěží nacházeli ve fyzickém světě nějaký smysl. Cílem diskurzivní analýzy je tak odkrýt, jak je prostřednictvím jazyka a sociálních praktik sociální realita konstruována a stvrzována (srov. Sedláková, 2014, s. 428).

Jak uvádí Jørgensen a Phillips (2002, s. 3-4), diskurzivní analýza je určitým „kompletním balíčkem“ v tom smyslu, že se zabývá jak úlohou jazyka v sociální konstrukci světa, tak teoretickými rámci a v neposlední řadě obsahuje konkrétní metodologické a analytické postupy. V následujících podkapitolách nejprve představím klíčové teoretické koncepty kritické diskurzivní analýzy Normana Fairclougha, tedy přístupu, který je ústředním vodítkem této práce. V kapitole metodologie se pak důkladněji věnuji metodologii a specifickým analytickým postupům KDA.

2.3.1 Kritická diskurzivní analýza Normana Fairclougha

Kritická diskurzivní analýza je zastřešujícím termínem pro různé školy a přístupy, které k analýze diskurzu a k samotnému vymezení pojmu diskurz přistupují z odlišných pozic. KDA vychází z funkcionalistické lingvistiky a kritické teorie Frankfurtské školy. Právě inspirace Frankfurtskou školou vytyčuje jeden z hlavních zájmů KDA, kterým je jazyk, respektive to, jakou úlohu „...hraje při vytváření a udržování vztahů moci a dominance“ (Zábrodská, 2009, s. 74). Pozornost KDA se zaměřuje na společenské problémy, které nahlíží specifickým způsobem, a to optikou těch, kteří mají omezený přístup k moci. Jedná se například o příslušníky menšin, etnik, o ženy nebo seniory. KDA se pokouší o odkrývání nerovností, mocenských vztahů a významů textů, které jsou implicitní a mohou tak legitimizovat sociální nerovnosti a rozdělení moci ve společnosti. Zde je potřeba zmínit, že KDA díky své kritické tradici není neutrálním přístupem, neboť usiluje o změnu diskurzivního řádu. Jinými slovy, na jedné straně mocenské nerovnosti odhaluje, na straně druhé se také pokouší o jejich možná řešení (Sedláková, 2014, s. 436-437).

Podle KDA se užívání jazyka neuskutečňuje mimo společnost, ba naopak, jazyk je její inherentní součástí. Texty je tak nutné zasazovat do určitého společenského kontextu, neboť se v nich odrážejí sociálně-kulturní změny a vztahy, současně jsou ale prostřednictvím textů tyto změny a vztahy konstituovány (Schneiderová, 2016, s. 36-37). KDA se tak snaží analyzovat texty v souvislosti s jejich společenským kontextem a ve vztahu k sociálním strukturám. Zabývá se tedy reprezentací určitého vědění a tím, co utváří identity subjektů, vztahy v sociálním prostředí a významy reprezentující představy o světě (srov. Schneiderová, 2016, s. 23).

Kriticko-diskurzivní přístup Normana Fairclougha spočívá v propojení tří hlavních tradic. Jedná se o podrobnou lingvistickou analýzu textu, makrosociologickou analýzu socio-kulturní praxe a mikrosociologickou interpretační tradici, která na každodenní život nahlíží jako na výsledek lidského jednání, přičemž jedinci se ve svém jednání řídí určitým obecně sdíleným souborem pravidel a norem. Pro Faircloughův přístup je charakteristická právě tato interdisciplinární perspektiva, která se zakládá jak na hloubkové analýze textů, tak na makrosociologické analýze společenských procesů a jevů diskurzu (srov. Jørgensen, Phillips, 2002, s. 65-66). Pro porozumění Faircloughovy KDA je ovšem nezbytné vysvětlit jeho pojetí diskurzu, kterému se věnuji v následující podkapitole.

2.3.2 Diskurz – definice a pojetí Normana Fairclougha

KDA diskurz nahlíží v podstatě dvěma způsoby: 1) jako praxi, 2) jako systém pravidel (Vávra, 2008, s. 210). Jazyk je významným sociálním činitelem a jeho mluvčí spolu vzájemně interagují a vstupují do jazykového kontaktu. Jazykové výpovědi, ať už ve formě mluveného nebo psaného textu, je tedy potřeba nahlížet jako určitá společenská jednání, přičemž „diskurzy jsou pak komunikativní formou těchto společenských jednání a podle Fairclougha diskurz znamená užití jazyka zvláštním způsobem jako forma společenské praxe“ (Schneiderová, 2016, s. 36).

Diskurz jako forma společenské praxe se na jednu stranu podílí na konstituování vědění a sociálních identit a také konstituuje, reprodukuje a proměňuje sociální struktury. Na stranu druhou je sociální strukturou konstituován (Wodak, 1997, s. 6). Z toho vyplývá, že diskurz má tedy identitní funkci, protože utváří subjekty a jejich identity, relační funkci, protože konstituuje vztahy mezi subjekty a ideační funkci, kdy vytváří vědění neboli určité představy o světě (Vašát, 2008, s. 104).

2.3.3. Identitní funkce diskurzu

Konstrukce identity probíhá v rámci sociální praxe a prostřednictvím diskurzů (De Fina, Schiffrin a Bamberg, 2006, s. 2). Fairclough uvádí, že potřeba rozlišovat mezi sociální identitou a osobností jedince. Sociální identita je konstruována v rámci určitých sociálních procesů, jakými je primární socializace v dětství a sekundární socializace do sociálních rolí, která probíhá v pozdějších fázích života (Fairclough, 2003, s. 223).

Když jedinci užívají jazyk ať už v mluvené nebo psané formě, konstruují určitou realitu, ve které se identifikují a současně se vztahují k ostatním. Identita je tedy konstruována prostřednictvím již existujících předpokladů v diskurzech a zároveň jsou užíváním diskurzů tyto předpoklady dále reprodukovány a popřípadě jsou vytvářeny nové (Litosseliti, Sunderland, 2002, s. 23-24). Identita je diskurzivně konstruována prostřednictvím stylů, tedy tím, jak jedinec mluví a píše. Se styly souvisí proces identifikace, ve kterém se „... diskurzy vštěpují do identit“ (Fairclough, 2003, s. 159). Ve vztahu k identifikaci lze také hovořit o modalitě a evaluaci. Podrobněji o těchto jevech hovořím v metodologické části práce, v kapitole Analytické postupy KDA.

2.3.4 Řád diskurzu

Podle Fairclougha řád diskurzu představuje „...sít' sociálních praxí ve svém jazykovém aspektu“ (Fairclough, 2003, s. 24). Řád diskurzu je sestaven z žánrů, diskurzů a

stylů. Tyto prvky určují variabilitu jazyka a jak uvádí Schneiderová (2016, s. 27), stanovují, co bude řečeno, jak to bude řečeno a co bude naopak vynecháno. Jørgensen a Phillips řád diskurzu definují jako uspořádání určitých typů diskurzů v sociálním poli, přičemž diskurzivní typy jsou sestaveny z diskurzů a žánrů. Autoři také uvádějí, že „v rámci řádu diskurzu existují specifické diskurzivní praktiky, jejichž prostřednictvím jsou texty a promluvy vytvářeny a konzumovány či interpretovány“ (Jørgensen, Phillips, 2002, s. 67). Povaha řádu diskurzu je určována tím, jakými způsoby mluvčí užívají jazyk. Na jedné straně v sociálním poli řídí, jaké diskurzy a žánry vůbec bude možné užívat. Na straně druhé ale řád diskurzu není zcela neměnným, neboť to jsou právě mluvčí, kdo „...mohou řád diskurzu měnit tím, že diskurzy a žánry používají novými způsoby nebo že do něj importují diskurzy a žánry z jiných řádů diskurzu“ (tamtéž, s. 72).

Diskurzy tedy v rámci socio-kulturní praxe figurují jako součást určitého jednání, neboť mluvení a psaní lze považovat za jednání. Žánry označují způsob, jakým je toto jednání praktikováno (např. rozhovor). Součástí socio-kulturní praxe jsou reprezentace světa, ve kterých diskurzy hrají velmi důležitou roli. Různé diskurzy totiž mohou „...reprezentovat stejnou oblast světa z různých perspektiv či pozic“ (Fairclough, 2003, s. 26). Diskurzy také utvářejí sociální nebo osobní identity. Tento jev Fairclough označuje jako styl – jedinci užívají jazyk určitým způsobem jako formu sebeidentifikace.

2.3.5 Legitimizace, moc, ideologie a genderový řád

Vzhledem k tomu, že pozornost KDA je především směřována k tématu moci a jejím nerovným rozdělením ve společnosti, figuruje jazyk jako prostředek k vytváření dominance jedné skupiny nad druhou a „diskurz jako ‚prostředník‘ moci je schopen ovlivňovat obsah vědění, subjekty a jejich identity a rovněž vztahy mezi subjekty“ (Schneiderová, 2016, s. 39).

Fairclough hovoří o různých typech diskurzů, které mezi sebou svádějí boj o to, jaký z nich bude dominantní. Diskurzy představují určitou specifickou ideologii a když se nějaký z nich stane dominantním, tato ideologie se ustaví jako obecně platná. V opozici k dominantnímu typu diskurzu může být opoziční diskurz, který slouží jako určitá alternativa vůči dominantnímu diskurzu. Jako příklad opozičního diskurzu lze uvést sociolekt. Avšak ne všechny diskurzy, které nejsou dominantní, musí být v opoziční pozici. Pokud ale v opozici jsou, bude na ně vyvíjen jistý tlak a snahy o jejich odstranění (Fairclough, 1989, s. 90-91).

Proces, kdy se různé typy diskurzů v rámci boje stanou legitimními a přirozenými, Fairclough nazývá naturalizací typu diskurzu. Určitý diskurz v tomto boji „vytlačí“ dominantní typy diskurzů, a tak začne být nahlížen jako přirozený a legitimní (Fairclough, 1989, s. 91-92). Naturalizace tudíž ovlivňuje povahu moci, neboť „udržování moci spočívá v naturalizaci (potvrzování/osvědčování) významů, jejichž vštěpovaná ustálenost v rámci common sense napomáhá i jejich interpretaci v rámci jednotlivých (dominantních) diskurzů“ (Schneiderová, 2016, s. 45). Když Fairclough hovoří o tzv. *common sense*, navazuje na myšlení Pierra Bourdieho a Antonia Gramsciho. Common sense lze přeložit jako „selský rozum“, Fairclough pojmu ale rozumí v souvislosti s ideologiemi.

Ideologie představují konstrukce významů, jejichž cílem je udržovat a legitimizovat mocenské vztahy. Když se tyto konstrukce významů naturalizují prostřednictvím produkce a konzumace textů, respektive diskurzů, hovoříme právě o *common sense* (Vašát, 2008, s. 105).

Jazyk mocenské vztahy udržuje prostřednictvím legitimizace, tedy určité reprezentace světa (Vašát, 2008, s. 105). Van Leeuwen vymezuje čtyři kategorie legitimizací:

- 1) Autorizace – odkazuje na legitimizaci skrze osobní autoritu v rámci instituce, na autoritu tradice, zvyku a práva,
- 2) Morální evaluace – odkazuje na legitimizaci prostřednictvím hodnotového systému,
- 3) Racionalizace – odkazuje na legitimizaci, která se uskutečňuje v rámci společností vytvořených institucí a vědění,
- 4) Mytizace – odkazuje na legitimizaci, která je zprostředkovávána narativy, přičemž určité jednání odměňuje/trestá podle toho, zda je legitimní/nelegitimní (srov. Van Leeuwen, 2007, s. 91-92).

Legitimizace ospravedlňuje určitý institucionální řád a nabízí vysvětlení jeho významových prvků. Jinými slovy, pokud se ptáme na otázky „Proč? Proč bychom to měli dělat? A proč zrovna tímto způsobem?“ odpověď nám poskytne právě legitimizace, která ospravedlňuje určité vidění světa (tamtéž, s. 92-93).

Zde se vrátím zpět ke dříve zmíněným kategoriím legitimizace a detailněji rozvedu charakteristiku autorizace a morální evaluace. Autorizace se tedy váže k autoritě, a na

otázku „Proč?“ odpovídá „protože to říkám já.“ Jedním z typů takové autorizace je osobní autorita jedince, která spočívá v jeho sociálním postavení nebo roli. Dále se jedná o expertní autoritu, kterou určuje odbornost jedince. Typicky se může jednat o odborníka v určité sféře jako je například akademické prostředí a sféra zdravotnictví. Autorita vzoru odkazuje k jedincům, které lidé následují, neboť představují určité vzory. Legitimizace prostřednictvím autority nemusí být pouze osobní, ale může mít jako neosobní autorita povahu zákonů, předpisů a pravidel. V neposlední řadě existuje autorita konformity, jejíž odpověď na otázku „Proč?“ zní: „Protože to tak dělají všichni“ (tamtéž, s. 94-97).

Legitimizace prostřednictvím morální evaluace se zakládá na morálních hodnotách a realizuje se používáním evaluačních slov jako „dobré“ a „špatné“. Podstatné je, že diskurzy, které jsou tímto způsobem legitimizovány, jsou implicitní a rozeznat je lze pouze díky adjektivům jako „normální“ a „přirozené“ (tamtéž, s. 97-98).

2.4 Média, diskurz a sociální realita

Pojem masová média (dále pouze „médiá“) označuje periodický tisk, rozhlasové a televizní vysílání a veřejně dostupná internetová sdělení. Socio-kulturní a politický vliv médií se zakládá především na jejich aktuálnosti. Jinak řečeno, média produkují aktuální obsah v krátkých intervalech, například ve formě denního tisku a bezprostředně informují o aktuálních událostech nebo zkrátka o tom, co je zrovna „zajímavé“ (Jiráková, Köpplová, 2009, s. 21).

Média reprezentují svět a vytvářejí o něm určitou představu prostřednictvím tzv. mediálního diskurzu. Média jsou totiž významným zprostředkovatelem informací a důležitým činitelem v reprodukci a konstrukci diskurzů. Jsou inherentní součástí společnosti, neboť existují v rámci politických, sociálních a ekonomických struktur. S nástupem komercializace mediální sféry do jejího fungování vstupuje mnoho subjektivních faktorů, které participují na zobrazování sociální reality. Média tak mohou různé události prezentovat odlišnými způsoby. Vzhledem k tomu, že prezentují úmyslně vybraný obraz reality, upřednostňují tak určitou perspektivu před jinou. Skrze texty ovlivňují nejen jazyk, který lidé používají, ale také to, jak budou v důsledku těchto mediálních promluv jednat (Schneiderová, 2016, s. 89-91).

2.4.2 Prezidentské volby a genderová identita v mediálním kontextu

Podle sociálního konstruktivismu se média podílejí na konstrukci sociální reality a zároveň sociální realitu odrážejí (Jiráček, Köpplová, 2009, s. 290-291). Vliv médií v oblasti politiky je neopomenutelný především proto, že jsou to často právě pouze média, která veřejnosti zprostředkovávají poznatky o politice, političkách a politicích. V rámci sociální praxe „...vstupují do politické komunikace a ovlivňují její průběh mimo jiné tím, jak prezentují politické aktéry a rozhodování...“ (tamtéž, s. 347). Z toho plyne, že média se podílí na formování veřejného mínění kandidátech a mohou tak ovlivňovat to, jaký vztah bude mít veřejnost k jednotlivým kandidátkám a kandidátům (tamtéž, s. 349).

Média tedy reprezentují určitou verzi reality, a proto pokládám za důležité vysvětlit význam stereotypů v mediálním kontextu. Mediální sdělení mohou „...vyjadřovat různé obecnější soudy, představy, hodnoty, předsudky apod., které jsou součástí dané společnosti či kultury“ (tamtéž, s. 299). V důsledku toho dochází ke stereotypizaci určitých sociálních skupin, kterým jsou přisuzovány zobecňující a zjednodušující charakteristiky.

Jak uvádí Falk (2010, s. 52-53), ze strany médií jsou ženám političkám pokládány jiné otázky než mužům a současně jsou ženy prostřednictvím jazykových prostředků popisovány odlišně, než jak je tomu u mužů. Tyto jevy jsou přímo spojeny s genderovými stereotypy, podle kterých je veřejná sféra a do ní spadající činnosti doménou mužů, kdežto ženy jsou vyobrazovány v soukromé sféře jako hlavní pečovatelky o děti a domácnost. Nejen, že je tak konzumentům médií předkládán obraz ženy, která se do politiky zkrátka „nehodí“, političky musí navíc neustále čelit maskulinizované politické sféře a budovat svou důvěryhodnost jako adekvátních kandidátek do politických funkcí. Postavení ve vedoucích pozicích je totiž spojováno s maskulinitou a od politických kandidátek a kandidátů se očekává, že naplní určité představy o „ideálním“ kandidátovi. S tím souvisí spektrum žádaných vlastností, které se od žen a mužů očekávají. V případě mužů se jedná o vlastnosti stereotypně přisuzované osobám ve vedoucích pozicích, u žen jsou to vlastnosti související s domácí sférou a mateřstvím.

3. Metodologie

V této kapitole nejprve popíšu cíl této práce a postup výběru výzkumného vzorku. V teoretické části práce jsem hovořila o tom, že specifičnost kritické diskurzivní analýzy spočívá v jejím úzkém propojení teorie a metodologie. Metodologické, respektive analytické postupy KDA jsou tak propojené s jejím teoretickým aparátem a navazují na Faircloughův trojdimenzionální model. Analytickým postupům se věnuji v druhé polovině této kapitoly.

Protože cílem mé práce je zabývat se rolí jazyka, respektive diskurzů a významy, které jsou prostřednictvím rozhovorů v médiích konstruovány, zvolila jsem kvalitativní výzkumný design KDA, jejímž cílem je analyzovat tyto promluvy v souvislosti se socio-kulturním kontextem. KDA se totiž pokouší odhalit významy v jazyce, mechanismy, které utvářejí identity a vztahy v sociálním prostředí (srov. Schneiderová, 2016, s. 23).

3.1 Výzkumný problém a výzkumné otázky

Cílem této bakalářské práce je zkoumat identitní funkci diskurzu a odhalit významy, které se ukrývají v mediálních rozhovorech s kandidátkou na prezidentku Danuší Nerudovou. Média jsou totiž, jak již bylo uvedeno, významnou součástí sociální reality a v kontextu mého výzkumného problému produkují a reprodukují obraz o prezidentských kandidátkách a kandidátech. Mou snahou je tak provést analýzu těchto promluv s cílem odhalit mechanismy, skrze které je diskurzivně konstruována genderová identita Danuše Nerudové v souvislosti s konceptem děláni genderu. Kladu si následující otázky:

- 1) Jak média prostřednictvím diskurzů konstruují genderovou identitu Danuše Nerudové, jaká je její podoba a jak tuto identitu konstruuje sama aktérka?
- 2) Jaké diskurzy jsou v souvislosti s konstrukcí této genderové identity reprezentovány jako legitimní?

3.2 Výběr výzkumného vzorku

KDA řadíme mezi nevtíravé výzkumné přístupy. Nevtíravé jsou proto, že výzkumník pracuje se zdroji dat různé povahy, přičemž tato data nebyla primárně vytvořena pro účely výzkumu (srov. Novotná, Špaček a Šťovíčková Jantulová, 2019, s. 393). Výhodou nevtíravých přístupů je především jejich „nereaktivnost“, kdy výzkumník, který má určitá data k dispozici, je nepotřebuje získávat, nedostává se tak do interakce s terénem a v důsledku toho neovlivňuje ani samotná data. Nereaktivnost se sice váže k procesu sběru

dat, neznamená to ale, že se výzkumník nijak nepodílí na konstrukci zkoumané sociální reality (srov. Novotná, Špaček a Šťovíčková Jantulová, 2019 s. 400).

Na první pohled se tedy může zdát, že se výzkumník realizující svůj výzkum pomocí nevtíravých přístupů nemusí zabývat problémy, které se pojí se sběrem dat pomocí rozhovorů nebo pozorování. Nevtíravé přístupy, podobně jako jiné výzkumné strategie, ale mají své určité limity. Povaha závěrů výzkumu je ovlivněna už výběrem zdrojů dat zvolených k analýze, a i přes to, že výzkumník zdroje dat sám nevytváří, je v procesu výzkumu situován (tamtéž, s. 403-404). Vlastní situovanost dále přibližuji na konci metodologické kapitoly.

Podstatným aspektem nevtíravých přístupů je kritika zdrojů dat, která bere do úvahu kontextuální informace. Data totiž nejsou „...věrným otiskem reality, ale jsou produkována někým, pro nějaké účely, pro někoho, a reprezentují tedy jen určitou verzi reality“ (tamtéž, s. 405). V případě využití mediálních zdrojů dat se jedná o zhodnocení daných médií, ze kterých jsou data čerpána.

Tato práce využívá mediální zdroje dat, konkrétně se jedná o mediální texty publikované na online zpravodajských webech. Výběr vzorku v kvalitativním výzkumu souvisí s jeho cílem (tamtéž, s. 291). Účelový výběr vzorku volíme tehdy, pokud jeho povaha vyplývá primárně z výzkumného problému a pokud chceme zkoumat určitý „...sociální jev či fenomén [...] v nějaké (jasně vymezené) skupině aktérů...“ (tamtéž, s. 294). Protože má gender interakční podobu (Wodak, 1997, s. 13), výzkumným vzorkem pro mou práci jsou vybrané mediální rozhovory s Danuší Nerudovou. Na nich totiž lze zkoumat onu interakční povahu a konstrukci genderové identity aktérky prostřednictvím diskurzů.

Pro výběr vzorku jsem stanovila následující kritéria: Promluva musí být ve formě rozhovoru, kdy jsou ze strany médií pokládány otázky, na které Danuše Nerudová odpovídá. V první fázi výběru jsem pomocí databáze Anopress⁸ vyhledala texty s klíčovými slovy: Danuše Nerudová OR Nerudová AND rozhovory AND prezidentské volby AND kandidátka. Následně jsem zvolila časové období od 31.5. 2022⁹, kdy Nerudová oznámila svoji kandidaturu, až do 15.1. 2023, tedy den po skončení prvního kola prezidentské volby (ČSÚ, 2024). Následně jsem vyhledávání omezila na šestnáct

---

⁸ <https://monitoring.anopress.cz>.

⁹ Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/byvala-rektorka-mendelovy-univerzity-nerudova-oznamila-kandidaturu-na-prezidentku-20183>.

nejčtenějších zpravodajských online webů za rok 2023¹⁰.

Poté jsem ze souboru vyfiltrovaných textů vyřadila ty, které se netýkaly aktérky a její prezidentské kandidatury nebo nebyly ve formě rozhovoru. Po aplikování těchto kritérií mi vyšlo 19 článků, ze kterých jsem vybrala čtyři texty, které analyzuji. Jedná se o tyto texty:

- 1) Nerudová pro Blesk: Češi si prezidentku umí představit! A jaký by byl manžel první muž?
- 2) Bohužel i v 21. století zásadnější roli hraje to, jak my ženy vypadáme, než co říkáme, míní Danuše Nerudová
- 3) Nejsem pytlák. Jsem hajný, který pytláka chytil, říká o skandálu Nerudová
- 4) Nerudová: Mým největším handicapem je, že jsem mladá a pohledná
- 5) Danuše Nerudová pro Blesk: Po týmu budu chtít prověrku

Konkrétnější kontextuální informace ohledně výše uvedených textů uvádím v empirické části práce v podkapitole Socio-kulturní kontext analyzovaných médií.

3.3 Analytické postupy KDA

KDA nabízí různé analytické přístupy, podle kterých se může výzkumník řídit i ve vlastní analýze. Já vycházím především z analytických postupů navržených Normanem Faircloughem a při vlastní analýze se pokouším následovat jeho doporučení a v textech sledovat jevy, na které upozorňuje.

Obecně řečeno je cílem analýzy v KDA je odkrýt reprezentace světa, tedy reprezentace událostí a osob, identity aktérů, kteří se těchto událostí účastní a vztahy mezi aktéry. Výzkumník se tak prostřednictvím diskurzu snaží zjistit, jak dochází ke konstrukci identit a sociálních vztahů (Sedláková, 2014, s. 442-443). Podle KDA mezi diskurzy „...probíhá neustálý boj o definování společnosti a identit“ (Schneiderová, 2016, s. 43). Je tedy důležité odkrývat to, jak tyto soupeřící diskurzy přisuzují významy určitým výrazům. O odkrývání těchto výrazů jak ze strany médií, tak ze strany Danuše Nerudové, se pokouším v empirické části práce.

Fairclough se zaměřuje na různé perspektivy, ze kterých lze výrazy nahlížet. Prostřednictvím každodenních činností si člověk formuje určité zkušenosti, ze kterých dochází ke vzniku předpokladů. Podstatné je, že tyto předpoklady hrají významnou roli

---

¹⁰ Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2024/01/navstevnost-ceskych-zpravodajskych-webu-se-loni-dal-snizila/>.

v souvislosti s interpretacemi textů a různých jevů. Předpoklady jsou totiž ovlivněny nejen osobní zkušeností badatele, ale především teoreticko-epistemologickým zázemím, z jehož perspektivy jevy nahlíží a interpretuje. Vzhledem k tomu je pro KDA žádoucí, aby badatel přiznal své ideologické postoje a východiska, neboť ta budou mít nepochybně vliv na interpretaci zkoumaných jevů (tamtéž, s. 43-44). Mé vlastní předpoklady a zkušenosti dále tematizují v podkapitole Situovanost výzkumníka a etika výzkumu.

Fairclough předkládá určitá doporučení, kterými by se měl badatel v průběhu analýzy řídit, respektive hovoří o jevech, kterých by si měl výzkumník všimnout. V první řadě se jedná o věty, nebo spíše o jejich struktury, které mohou podléhat změnám. Události totiž mohou být zobrazovány různými gramatickými způsoby. Z toho vyplývá, že výzkumník by měl věnovat pozornost způsobům, jakými je konkrétní událost v textu reprezentována, neboť „na tom závisí, jak je událost v textu ‚směřována‘, jak jsou projektovány identity apod.“ (Schneiderová, 2016, s. 79). V analýze by tedy neměly být opomenuty jevy jako jsou diskurzy, reprezentace, styly, identity, modalita a evaluace.

Jako diskurz Fairclough označuje různé způsoby reprezentace světa (srov. Fairclough, 2003, s. 215). Vzhledem k tomu, že texty obsahují více diskurzů, Fairclough doporučuje pojmenovat hlavní témata, která se v textu vyskytují a perspektivu, ze které jsou témata reprezentována. Výzkumník by také měl sledovat, jaké reprezentace jsou zahrnuty a jaké naopak vyloučeny. Diskurzy lze například rozeznat podle jejich specifického slovníku, respektive podle slov, která jsou v nich rozdílná (Schneiderová, 2016, s. 79). V souvislosti s těmito doporučeními provádím vlastní analýzu, kde sleduji výskyt již výše zmíněných jevů (diskurzy, identity, modalita apod.) a slovník jednotlivých diskurzů.

S identitami souvisí styly, které jsou „...diskurzivní aspekty existence identit“ (tamtéž, s. 80). Jako styl označujeme zkrátka to, jak člověk mluví a píše, a to prostřednictvím lingvistických prostředků. Tento proces se nazývá identifikace, jedinec tak může identifikovat sebe sama nebo může být identifikován druhými.

Schneiderová (2016, s. 80) hovoří o modalitě jako o tom, co je skutečné nebo nutné a o evaluaci jako o tom, co je žádoucí, nežádoucí, dobré a špatné. Fairclough předkládá několik příkladů vysvětlení toho, co je to modalita. Halliday zastává stanovisko, že modalita představuje „...úsudek mluvčího o pravděpodobnostech nebo závazcích, které se týkají toho, co říká“, Verschueren je názoru, že modalita „...signalizuje fakticitu, stupeň

jistoty nebo pochybnosti, nejasnost, možnost, nutnost, a dokonce i svolení a povinnost“ a v neposlední řadě Hodge a Kress modalitu definují jako postoj, který „...mluvčí nebo pisatelé zaujmají k reprezentacím...“ (Fairclough, 2003, s. 165). Modalita souvisí s identifikací člověka, neboť volbou modalit a tím, jak se jedinec v rámci interakcí vztahuje k druhým, dochází ke konstrukci identit (tamtéž, s. 166). Modalitu lze v textu identifikovat prostřednictvím modálních sloves jako *myslet*, *zdát se* a *ukázat se*, avšak „zahrnuje sem i adverbia jako *zřejmě*, *evidentně*, *obvykle*, *často*, *vždy*...“ (Schneiderová, 2016, s. 81).

Vzhledem ke skutečnosti, že analytické postupy Fairclougha mají základ v kritické lingvistice, pozornost věnuje tomu, jak jsou slova ve větách uspořádána a zda je jejich postavení nějak zdůrazněno, jako se například děje na začátku textu ve formě titulku a na jeho konci (tamtéž, s. 37).

3.3.1 Trojdimenzionální model

Z hlediska analýzy diskurzu jsou stanoveny dvě dimenze, a to řád diskurzu, o kterém jsem pojednávala v teoretické části a komunikativní událost, tedy určité použití jazyka např. v rozhovoru a článku v novinách (Jørgensen, Phillips, 2002, s. 67).

Fairclough o diskurzu hovoří v trojdimenzionálním pojetí, kterým lze analyticky vysvětlit komunikativní událost. Tu tvoří text, diskurzivní praxe a socio-kulturní praxe. Textem rozumí psanou nebo mluvenou formu promluvy, diskurzivní praxe představuje proces produkce a konzumace textů a socio-kulturní praxe společenské a kulturní dění (srov. Fairclough, 1995, s. 57).

Textová analýza se zaměřuje na slovní zásobu, gramatiku, syntax, kohezi a celkovou strukturu textu (tamtéž, s. 57). V podkapitole diskurz jsem mimo jiné psala o tom, že diskurz má tři hlavní funkce: ideační, identitní a relační. V podobném duchu Fairclough nahlíží i samotný text, ve kterém lze zkoumat vědění – ideační funkci, sociální vztahy – relační funkci a konstrukce identit – identitní funkci (tamtéž, s. 58). Diskurzivní praxe¹¹ je formou socio-kulturní praxe a jejím prostřednictvím dochází k produkci a konzumaci textů. Diskurzivní praxe má zásadní podíl na tom, jak v každodenním životě dochází k socio-kulturním změnám, a to právě pomocí produkce a reprodukce textů (srov. Jørgensen,

---

¹¹ Diskurzivní praxe je termín zavedený Michele Foucalem. Diskurzivní praxe charakterizuje určitá skupina pravidel, jež vymezuje jejich příslušné vlastnosti. Na diskurz je tedy nahlíženo jako na praxi, neboť věci, o kterých hovoří zároveň soustavně formuje (srov. Payne, Barbera, 2010, s. 193).

Phillips, 2002, s. 61). Diskurzivní praxe je ovlivňována společenskými silami¹², které nemusí mít nutně diskurzivní povahu. KDA tedy rozumí diskurzu na jedné straně jako formě jednání, kdy se jedinci podílejí na proměnách sociálního světa a na druhé straně jako formě jednání, která je situovaná historicky a sociálně (tamtéž, s. 62). Socio-kulturní praxe souvisí s aspekty sociálního života, a to v rovině jazykové, tedy diskurzivní, tak v rovině nediskurzivní (Fairclough, 2003, s. 25). Analýza socio-kulturní praxe tedy obnáší „...situační kontext, širší kontext institucionální praxe, do níž je událost zasazena, nebo širší rámec společnosti a kultury“ (Fairclough, 1995, s. 62).

Trojdimenzionální model slouží jako určitý rámec pro analýzu diskurzu. Jeho základní premisou je nahlížení textů v souvislosti se socio-kulturním kontextem, neboť text neexistuje v izolaci od sociálních struktur, a tak i jeho analýza by neměla probíhat pouze na lingvistické úrovni (Jørgensen, Phillips, 2002, s. 70).

Na závěr této podkapitoly ještě zmíním, že tyto dvě dimenze, tedy řád diskurzu a komunikativní událost, nelze považovat za dvě od sebe zcela oddělené a spolu nesouvisející entity. Komunikativní události řád diskurzu konstituují ale mohou ho i proměňovat. Jako příklad takové konstituce uvádí Jørgensen a Phillips novináře, který používáním mediálního diskurzu reprodukuje určitý mediální systém a jeho strukturu (tamtéž, s. 71-72).

Fairclough je zastáncem komplexní analýzy diskurzu, přičemž základní premisou tohoto postupu je jeho vymezení diskurzivní události. Tu tvoří text, sociální praxe a diskurzivní praxe. Analýza v KDA tak probíhá na třech úrovních, čímž navazuje na trojdimenzionální model. První úroveň je deskripce, druhou interpretace a třetí explanace (Schneiderová, 2016, s. 75).

3.3.2 Deskripce

V této fázi analýzy je důraz kladen především na samotnou analýzu textu, která spočívá v analýze slovníku, gramatiky a struktury samotného textu. Výzkumník by si měl v textu všimnout zkušenostní, relační a expresivní hodnoty slov, metafor a větných spojení (Schneiderová, 2016, s. 76). Příklad takové analýzy uvádí Vašát (2008, s. 106-107), který jako formu zkušenostní hodnoty gramatiky identifikoval v textu použití trpného rodu. Producent textu se prostřednictvím trpného rodu snaží docílit autority a legitimacy a

---

¹² Když Fairclough hovoří o těchto společenských silách, tak má na mysli například struktury politického systému a médií (srov. Jørgensen, Phillips, 2002, s. 62).

zároveň tak může činit proto, aby skryl aktéra figurujícího v určité sociální situaci.

Relační hodnota slov odkazuje k tomu, že slova nabývají určité hodnoty ve vztahu k hodnotám jiných slov. Hodnota slov je tedy vytvářena ve vztahu ke kontextovým situacím. Jinými slovy, relační hodnota rasistického slovníku je například utvářena „... v rámci rasistické reprezentace konkrétní etnické skupiny“ (Schneiderová, 2016, s. 77). Pokud použijeme výše uvedený příklad v kontextu genderové identity, relační hodnota slov sexistického nebo genderově-stereotypního slovníku je utvářena skrze reprezentace jednotlivých pohlaví.

Pomocí expresivity mluvčí vyjadřuje citový a hodnotící vztah ke skutečnosti, jež sděluje. Formulace expresivity se uskutečňuje používáním eufemismů, pejorativ a dalších jazykových prostředků¹³. Vzhledem k tomu, že mluvčí sděluje svůj určitý postoj, souvisí expresivita s evaluací, tedy se subjektivním postojem mluvčího.¹⁴ Expresivní hodnoty slov odkazují k expresivnímu hodnocení, tedy k tomu, co tato slova vyjadřují. Vyjadřování určité skutečnosti může také probíhat skrze metafory. Ty souží jako nástroje, prostřednictvím kterých je odváděna pozornost od „...skutečného stavu věcí...“ (Schneiderová, 2016, s. 78). Pomocí zkušenostní a relační hodnoty slov jsou legitimizovány určité představy o světě. Legitimizační strategie jsem představila v předchozí kapitole, což považuji jako dostačující vysvětlení, a tudíž se o nich blíže již nerozepisuji.

3.3.3 Interpretace

Fairclough (1989, s. 141) hovoří o interpretaci jako o jedné z úrovní analýzy ale také v souvislosti s tím, jak text interpretují účastníci diskurzu. Interpretace textu probíhá na čtyřech úrovních. První si všímá slovníku a gramatiky, druhá spočívá v identifikaci významů v jednotlivých částech textu, kdy se především jedná o rozpoznávání implicitních významů. Třetí úroveň hledá mezi promluvami významové vazby a koherenci.¹⁵ Fairclough upozorňuje, že se nejedná o koherenci v tom smyslu, kdy by byly vztahy

---

¹³ KŘÍSTEK, Michal: EXPRESIVUM. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/EXPRESIVUM>

¹⁴ ČERMÁK, František: EVALUATIVNOST. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/EVALUATIVNOST>

¹⁵ Koherence označuje významovou soudržnost jednotek v textu. Ta se projevuje gramaticky, například ve shodě rodu a čísla u daných sloves ve vztahu k substantivům. Více ke konkrétním příkladům koherence viz NEKULA, Marek: KOHERENCE. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/KOHERENCE>.

propojeny celé části textu, ale jde o „lokální“ vztahy koherence v určité části textu. V neposlední řadě čtvrtá úroveň interpretace zkoumá strukturu textu a to, jak drží pohromadě jako celek (tamtéž, 143-144).

Pro interpretaci situačního kontextu a typu diskurzů Fairclough používá čtyři hlavní otázky, které výzkumníkovi pomohou lépe porozumět dimenzím určité situace. Ptá se na následující otázky:

1) Co se děje?

Tato otázka by výzkumníka měla navést na všímání si činností, které jsou pro určitý společenský řád nebo instituci charakteristické. Dále by pozornosti neměla uniknout témata a účely, které souvisejí s činnostmi. V různých situacích totiž probíhají činnosti, jež jsou charakteristické pouze pro daný situační kontext. Činnosti probíhající při policejním výslechu budou jistě jiné než činnosti při mediálním rozhovoru.

2) Kdo je do situace zapojen?

Otázka o identifikaci subjektů je spjatá s následující otázkou o povaze vztahů mezi subjekty, přesto je potřeba je rozlišovat. Povaha subjektů a jejich pozice je daná situací, kterou zkoumáme. Zároveň jsou tyto pozice závislé na činnostech, které subjekty vykonávají a na sociálních identitách, které instituce subjektům připisují. Fairclough uvádí jako příklad situace rozhovor, kdy jednu z pozic představuje tazatel a druhou dotazovaný.

3) Jaké jsou vztahy mezi subjekty?

Vztahy jsou mezi subjekty sledovány z perspektivy moci a sociální vzdálenosti.

4) Jakou roli má jazyk?

Role jazyka se proměňuje v závislosti na různých cílech situace a na žánru textu. Jako příklad je uváděn rozhovor, jehož cílem je získání informací (tamtéž, s. 147-148).

Pokud bych se měla pokusit o shrnutí předešlých odstavců, interpretace se zkrátka věnuje zkoumání diskurzivní praxe, tedy diskurzů a jejich typů, žánrů a vztahy mezi subjekty. Pro interpretaci je také podstatné brát do úvahy intertextualitu a interdiskurzivitu (Vašát, 2008, s. 107-108). Jednotlivé texty na sebe vzájemně navazují, odkazují a reagují. Význam jednoho textu tedy nenajdeme pouze v něm samotném, ale do úvahy musíme vzít i významy dalších textů. Tento jev se nazývá intertextualita (Sedláková, 2014, s. 443). Na jednotlivé texty lze nahlížet jako na části intertextového řetězce v tom smyslu, že v nich jsou zahrnuty elementy jiných textů a ty zase odkazují na jiné texty. O interdiskurzivitě

hovoříme tehdy, když v komunikativní události dochází k prolínání diskurzů a žánrů. Různé typy diskurzů se mohou mezi sebou spojovat a vytvářet tak nové formy interdiskurzivity (Jørgensen, Phillips, 2002, s. 73-74). Analýza intertextuality a interdiskurzivity přináší jedinečnou příležitost, jak zkoumat diskurz v souvislosti se společenskými změnami. Je tomu tak proto, že jak již bylo zmíněno, texty a diskurzy jsou vytvářeny ve vztahu k již existujícím formacím, dochází k jejich reprodukci ale především i k jejich proměně. Jak uvádí Jørgensen a Phillips, interdiskurzivita je „znakem i hybnou silou společenských a kulturních změn“ (tamtéž, s. 139).

3.3.4 Explanace

Cílem této fáze analýzy je nahlédnout diskurz jako formu socio-kulturní praxe, která je určována sociálními strukturami a odkrýt, jak mohou diskurzy tyto sociální struktury proměňovat nebo je udržovat. Při explanaci může výzkumník diskurzy nahlížet v souvislosti se sociálními boji a mocenskými vztahy a zasadit je tak do širšího strukturálního kontextu. Současně se může pokusit odkrýt, jak mocenské vztahy na diskurzy působí, neboť mocenské vztahy jsou „...samy výsledkem bojů a jsou ustaveny [...] těmi, kdo mají moc“ (Fairclough, 1989, s. 163).

Explanace tedy rozkrývá diskurz v souvislosti s mocenskými vztahy v sociálním prostoru. V mediálních promluvách tak výzkumník sleduje, jak jsou konstruovány sociální identity aktérů, vztahy mezi nimi a zda dochází k znevýhodňování a diskriminaci jedinců nebo skupin. Sledovat lze také to, jak promluvy aktérů utvářejí normy ohledně chování a vzhledu jednotlivých pohlaví a profesí (Sedláková, 2014, s. 445).

Podobně jako u interpretační fáze analýzy nabízí Fairclough i zde otázky, které by si výzkumník měl při zkoumání diskurzů položit. První se týká sociálních determinantů a ptá se na to, jaké mocenské vztahy utvářejí diskurz na situační, institucionální a společenské úrovni. Další otázka směřuje k ideologii, respektive k interpretacím s ideologickým charakterem. Poslední otázka se zabývá vztahem diskurzu a bojů, tedy zda jsou tyto boje očividné nebo skryté, a především zda diskurz mocenské vztahy proměňuje nebo je udržuje (srov. Fairclough, 1989, s. 166).

3.4 Situovanost výzkumníka a etika výzkumu

Výzkumník, který se pro svou práci rozhodne využít kritickou diskurzivní analýzu se sice nemusí vypořádávat s etickými dilematy a postupy, zákony a předpisy, které jsou přítomné u designů využívajících primární data, za to ho ale čekají dilemata jiné povahy. Faiclough hovoří o určitém riziku, kdy mohou být zjištění výzkumu zneužita k manipulaci. To ale v obecné rovině platí pro všechny výzkumy (Jørgensen, Phillips, 2002, s. 88). Při samotné analýze by měl výzkumník postupovat pečlivě a důkladně a analýzu tak provádět na základě vícero jazykových prostředků. Tvrzení by také měla být prezentována s co největší transparentností tak, že je výzkumník doloží empiricky, například pomocí citací ze zkoumaného textu (tamtéž, s. 173). Protože se výzkum neodehrává v nějakém uzavřeném vakuu, součástí etiky výzkumu je i reflexe vlastní pozice výzkumníka, jeho postojů a uvědomování si znalostních limitů, které budou při tvorbě akademického textu neustále podrobovány různým zkouškám (Sedláková, 2014, s. 438).

Dovolím si proto v krátkosti uvést teoreticko-epistemologická východiska této práce, ale i hodnotová východiska, která jsou s mojí osobou neodmyslitelně spjatá. Výběrem určitého tematického výseku sociální reality jako vhodného pro náš výzkum vymezujeme svůj zájem o dané téma, a proto zde musím pravdivě přiznat témata nebo disciplíny, ve kterých se můj zájem realizuje. Jak může být patrné již z názvu této práce, hlavní teoretickou oporou je sociálně-konstruktivistické paradigma. Vzhledem k tomu, že kritická diskurzivní analýza akcentuje svůj zájem o palčivé společenské problémy a mocenské nerovnosti díky tradici kritické teorie, ústřední mocenskou nerovností, jež provází tuto práci je nerovnost genderová.

V kontextu užívání jazyka se můj zájem soustřeďuje na jazykové projevy genderových nerovností, jejichž zkoumání se věnuje feministická lingvistika, kterou jsem představila v teoretické části práci. Je tedy zřejmé, že jedno z mých hodnotových východisek je právě feminismus.

V neposlední řadě pokládám za důležité reflektovat svou pozici jako studentky s určitými znalostními kapacitami a pozici ve vztahu k trhu práce, neboť působím v redakci serveru Novinky.cz. Zde si vypůjčím antropologický termín „insider“, kterým se výzkumníci stávají tehdy, pokud zkoumají jim už do určité míry známý terén nebo téma (srov. Novotná, Špaček a Šťovičková Jantulová, 2019, s. 281). Tato pozice insidera by měla být během výzkumu náležitě reflektována, a to v souvislosti s akademickou etikou a vědeckou integritou.

4. Empirická část

Tato kapitola prezentuje analýzu jednotlivých mediálních promluv. Z hlediska transparentnosti analyzovaných dat uvádím plné znění analyzovaných textů v sekci Přílohy. Pro lepší přehlednost textu jsem otázky pokládané ze strany médií zvýraznila tučně. Před samotnou analýzou textů se věnuji socio-kulturnímu kontextu v tom smyslu, že charakterizují zkoumaná média a čtenáře seznamuji s dosavadními výzkumy, které se věnují problematice genderových identit v kontextu politické sféry.

4.1. Socio-kulturní kontext analyzovaných médií

Na začátku předchozí kapitoly jsem v souvislosti s nevtíravými výzkumnými přístupy uvedla, že zdroje dat je potřeba podrobit kritice, neboť média předkládají určitou verzi reality a „...jsou produkována někým, pro nějaké účely, pro někoho...“ (Novotná, Špaček a Šťovíčková Jantulová, s. 405). Tím, že zdroje dat podrobíme kritice a zasadíme je do kontextu, minimalizujeme zkreslení, která by mohla během analýzy a interpretace dat nastat.

Jak jsem již uvedla v metodologické části práce, články, které jsem vybrala k analýze jsou následující:

Č1) Nerudová pro Blesk: Češi si prezidentku umí představit! A jaký by byl manžel první muž?

Č2) Bohužel i v 21. století zásadnější roli hraje to, jak my ženy vypadáme, než co říkáme, míní Danuše Nerudová

Č3) Nejsem pytlák. Jsem hajný, který pytláka chytil, říká o skandálu Nerudová

Č4) Nerudová: Mým největším handicapem je, že jsem mladá a pohledná. Babiš má ze mě strach

ČLÁNEK	ZDROJ	AUTOR	DATUM PUBLIKACE	DĚLKA
Č1	Blesk.cz	Maxmilián Nový	31.5.2022	743 slov
Č2	Lidovky.cz	Tomáš Vašek	20.8.2022	1524 slov
Č3	Seznam Zprávy	Lucie Stuchlíková, Václav Dolejší	27.11.2022	2564 slov
Č4	CNN Prima News	Lukáš Hron, Vojtěch Šeliga	12.12.2022	2539 slov

Tab. 1 – Kontextuální informace o analyzovaných textech (zdroj vlastní)¹⁶

Seznam Zprávy byly v roce 2023 nejčtenějším zpravodajským webem v ČR s průměrným počtem 4 600 000 reálných uživatelů za měsíc¹⁷. Zpravodajský web se hlásí ke svému kodexu¹⁸, který je lehce dohledatelný. Spíše je ale vhodné hovořit o „kodexech“, protože redaktori se řídí jak redakčním kodexem, tak volebním kodexem (v případech, kdy probíhají volební kampaně). V redakčním kodexu¹⁹ se dočteme, že určuje pravidla pro tvorbu redakčního obsahu. Redaktori a redaktorky se kodexem zavazují k „...poskytnutí informací pravdivých, přesných a významově nezkrácených“ (Seznam Zprávy, 2022).

V rámci volebního kodexu redakce Seznam Zpráv vytvořila „prezidentský kodex“²⁰, který reaguje na oznámení Andreje Babiše o kandidatuře do prezidentských voleb. Redakce se zavazuje, že „kritické otázky, které mají voličům ukázat i slabá místa, budou dostávat všichni kandidáti“ (Kubík, 2022). Redaktori a redaktorky by se měli kandidátů a kandidátek ptát na jejich politické postoje a životní hodnoty. Kubík, který je autorem textu o prezidentském kodexu dále uvádí, že „...novináři tu nejsou od toho, aby byli s politiky kamarádi“ (tamtéž). Pokud bych měla udělat nějaké obecné shrnutí tohoto kodexu, redakce

¹⁶ V této tabulce přehledně uvádím kontextuální informace ohledně analyzovaných článků. Jejich pořadí jsem pro lepší orientaci seřadila dle časové posloupnosti.

¹⁷ MediaGuru, 2024. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2024/01/navstevnost-ceskych-zpravodajskych-webu-se-loni-dal-snizila/>.

¹⁸ Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kodexy-seznam-zpravy-154756>.

¹⁹ Dostupné z: https://www.seznamzpravy.cz/clanek/redakce-redakcni-eticky-kodex-247186#utm_content=ribbonnews&utm_term=redak%C4%8Dn%C3%AD%20etick%C3%BD%20kodex&utm_medium=hint&utm_source=search.seznam.cz.

²⁰ Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/nazory-komentare-pevne-nervy-zatnout-zuby-a-nefandit-seznam-zpravy-maji-prezidentsky-kodex-218210>.

by zkrátka měla ke všem kandidátkám a kandidátům²¹ přistupovat stejně a v informování veřejnosti se oprostít od osobních sympatií/antipatií.

Vlastníkem Seznam Zpráv je Ivo Lukačovič, který se v květnu tohoto roku na sociální síti X²² vyjádřil ohledně (ideologického) směřování Seznam Zpráv. Ty se podle Lukačoviče „oddriftovaly ze svého pravicového zaměření jinam“ (Neumann, 2024). Poslední květnový den Seznam Zprávy zveřejnily text obeznamující čtenáře s chystanými personálními změnami. Jiřího Kubíka má na pozici šéfredaktora nahradit Jakub Urger²³.

CNN Prima News byl v minulém roce v pořadí šestý nejnavštěvovanější zpravodajský web²⁴. Etický kodex CNN Prima News se mi dohledat nepodařilo. CNN Prima News patří pod skupinu FTV Prima, která spadá do holdingu Prima Media Holding Ivana Zacha. Podle webu Hlídací pes²⁵ je Zach miliardář, kolem kterého se v roce 2016 strhla aféra týkající se ovlivňování zpravodajství²⁶.

Blesk.cz je součástí vydavatelství Czech News Center (CNC), jehož akcionářem je Daniel Křetínský, Patrik Tkáč a Roman Korbačka²⁷. Etický kodex CNC²⁸ požaduje po zaměstnancích, aby dodržovali vysoké etické standardy a chovali se eticky. Dále uvádí, že zaměstnanci mají dbát „...na udržení důvěryhodnosti a novinářské cti při vydavatelské činnosti“. Konkrétněji ale etické chování nespecifikuje.

Vlastníkem webu Lidovky.cz je mediální skupina MAFRA, kterou v roce 2013 koupil Andrej Babiš²⁹. Podařilo se mi dohledat vydavatelský kodex skupiny MAFRA, na kterém se také podílel novinář Karel Hvižďala³⁰. V kodexu je uvedeno, že jediným akcionářem společnosti MAFRA je společnost AGROFERT, a.s., jejímž vlastníkem je Andrej Babiš. Z kodexu vyplývá, že společnost MAFRA nemá stranit politickým stranám, ale straní „...pouze hodnotám, na kterých stojí euroatlantická civilizace: lidským právům, parlamentní demokracii, tržnímu hospodářství a nezávislé justici“ (MediaGuru, 2013).

---

²¹ V kodexu je konkrétně uvedeno spojení „...ke všem relevantním kandidátům“. Koho redakce považuje za relevantního kandidáta, ale dále není specifikováno (Kubík, 2022).

²² Původní příspěvek na síti X byl smazán. Konkrétní vyjádření Lukačoviče tak nelze dohledat.

²³ Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/redakce-jiri-kubik-konci-jako-sefredaktor-sz-bude-se-venovat-investigaci-252933>.

²⁴ MediaGuru, 2024. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2024/01/navstevnost-ceskych-zpravodajskych-webu-se-loni-dal-snizila/>.

²⁵ Hlídací pes je projekt Ústavu nezávislé žurnalistiky, jejich hlavní činností je investigativní žurnalistika. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/o-nas-2>.

²⁶ Více zde: <https://hlidacipes.org/nahravka-z-porady-zpravodajstvi-tv-prima/>.

²⁷ Dostupné z: <https://www.cncenter.cz/o-nas>.

²⁸ Dostupné z: <https://www.cncenter.cz/eticky-kodex>.

²⁹ Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/babis-koupil-medialni-skupinu-mafra-vlastnika-serveru-lidovky-cz.A130626_161929_firmy-trhy_khu.

³⁰ Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2013/10/cele-zneni-kodexu-medialni-skupiny-mafra/>.

Společnost MAFRA, respektive média, která vydává, by neměla zohledňovat politické zájmy Agrofertu nebo politických skupin.

4.2. Analýza

V této podkapitole provádím analýzu čtyř účelově vybraných textů zveřejněných na zpravodajských webech Blesk.cz, Lidovky.cz, Seznam Zprávy a CNN Prima News. Pro co nejlepší přehlednost analýzy jsem se rozhodla každému analyzovanému textu věnovat samostatnou podkapitolu, na jejímž konci prezentuji jednotlivá zjištění ve shrnutí. Zkoumané jevy zvýrazňuji tučně.

4.2.1 Nerudová pro Blesk: Češi si prezidentku umí představit! A jaký by byl manžel první muž

Prvním analyzovaným textem je rozhovor, který vyšel na zpravodajském webu Blesk.cz 31.5.2022, tedy v den, kdy Danuše Nerudová oznámila svou prezidentskou kandidaturu³¹. Z hlediska žánru, tedy určitého jednání v diskurzivním aspektu (Fairclough, 2003, s. 216), se jedná o rozhovor, respektive o politický rozhovor.

Z titulku článku je patrné, že rozhovor je realizován pro médium Blesk.cz, zároveň je zde přímo zdůrazněna jedna z odpovědí Danuše Nerudové, konkrétně v úseku „**Češi si prezidentku umí představit!**“, který tematicky odkazuje k otázce „*Oznámila jste kandidaturu na Hrad. Myslíte si, že jsou Češi připraveni na prezidentku?*“, kde Nerudová odpovídá: „*Z průzkumů vím, že 80 % Čechů si ženu prezidentku umí představit*“.

V titulku článku se objevuje generické maskulinum v podobě slova „Češi“, které používá jak autor článku Nový, tak sama Nerudová. Výraz je míněn jako univerzální a ve spojitosti s racionální legitimizací odkazující na „průzkumy“ legitimizuje pozici ženy-prezidentky v sociálním prostoru. K tomu se vztahuje i užití slovesa „připraveni“, jehož definice znamená „uvést do stavu vhodného k uskutečnění“³². Tento výraz významově odkazuje na určité klasifikační schéma související s genderovým řádem a genderovými stereotypy, kdy je politická sféra nahlížena jako maskulinní prostor. Tazatel se tedy touto otázkou ptá na to, zda se „Češi“ budou při volbě prezidenta/tky řídit genderovými stereotypy, nebo zda do prezidentského úřadu zvolí ženu. Přesto, že zde není explicitně zmíněno, že onou prezidentkou má být právě Nerudová, kontextuálně je tato skutečnost

³¹ Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/byvala-rektorka-mendelovy-univerzity-nerudova-oznamila-kandidaturu-na-prezidentku-20183>.

³² <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=p%C5%99ipravit>

implicitně vyjádřena relačním vztahem v první větě otázky, tedy „*Oznámila jste kandidaturu na Hrad*“.

Užitím slova „prezidentka“ Nový konstruuje genderovou identitu Nerudové prostřednictvím rodové přípony pro femininum³³. Nerudová ve své odpovědi tuto identitu akcentuje slovním spojením „*ženu prezidentku*“, které identifikují jako pleonasmus³⁴, jež jako řečnická figura slouží k upoutání pozornosti a zdůraznění. Nerudová dále odpovědi pokračuje následovně: „*Prospěla by nám hlava státu, která má **empatii**, umí přivést lidi k jednacímú stolu a nechat **ego** za dveřmi*“. Významově tak konstruuje identitu ženy-prezidentky, která je empatická, což je vlastnost stereotypně přičítaná ženám (Löffler, Greitemeyer, 2023, s. 220), a současně se vymezuje proti „egoistickému“ obrazu prezidenta. Explicitně zde sice není řečeno, koho tím myslí, avšak v další části rozhovoru Nerudová odpovídá na otázku „*Co byste vytkla prezidentství Miloše Zemana?*“ tím, že „...*je prezidentem svých spolupracovníků. **Nikoliv prezidentem dolních deseti milionů, jak s oblibou říká***“ a že Pražský hrad „...*má být centrem kulturního dění [...] Má to být místo, které **slouží všem**. [...] Prezident tam má chodit do práce, **ne panovat a zavírat se tam před lidmi. Já sama bych na Hradě nebydlela***“.

Zde Nerudová konstruuje svoji identitu jako „civilní“ kandidátky, která je „jednou z nás“, neboť žije „běžným“ životem. Tento význam lze implicitně identifikovat v její odpovědi, kdy hovoří o tom, že „*Většinu volného času trávím na Vysočině, je to kraj mého srdce. Jsem člověk, který má hodně **blízko k vesnici a přírodě a nedokážu bez toho žít. Nejšťastnější jsem s rodinou, dětmi, v lese a na rybách***.“ V této promluvě se objevuje zajímavý kontrast oproti otázce tazatele, který Nerudovou oslovuje jako „akademičku, bývalou rektorku a ekonomku“, čímž zdůrazňuje její autoritu jakožto expertky.

Druhá věta titulku, tedy „*A jaký by byl **manžel první muž***“, významově klade důraz na partnera Nerudové a odkazuje k otázce Nového, který se ptá, zda „*Je váš **manžel připraven na roli prvního muže?***“. Zde je opět patrné užití slovesa „připraven“, jako tomu bylo u „Čechů připravených na prezidentku“. Sloveso připraven i v této syntaxi identifikují jako odkazující k roli muže, která nebude v případě zvolení Nerudové dominantní, ale spíše bude upozaděna jako role „prvního muže“, který prezidentku doprovází na společenské události, oficiálně je ale zbaven jakékoliv participaci na politické moci. Tazatel zde opět odkazuje na klasifikační schéma v podobě genderového řádu, který

---

³³ Viz Valdová, 2003, s. 277.

³⁴ Viz <https://www.czechency.org/slovník/PLEONASMUS>.

společnost určitým způsobem hierarchizuje. Pozice muže je „tradičně“ zobrazována ve vedoucích pozicích, v případě zvolení Nerudové by ve vedoucí pozici byla naopak žena.

Zde se vrátím na začátek článku, respektive k jeho perexu, který je následující: „*Do klání o Hrad se hlásí další uchazeč. Nebo lépe řečeno uchazečka. A sice někdejší rektorka brněnské Mendelovy univerzity Danuše Nerudová (43). Podle ní má být prezidentem někdo empatický, kdo nechá ego za dveřmi.*“

V této části textu identifikuji dva hlavní jazykové jevy. První věta obsahující slovní spojení „klání o Hrad“ je expresivním jazykovým prostředkem, konkrétně se jedná o sportovní žargon, který ve své analýze identifikovaly i Baslarová a Binková (2006, s. 9). Podle autorek sportovní žargon navozuje „atmosféru boje“ a „...zesiluje příznak soupeření mezi muži a ženami“ (tamtéž).

Druhým mnou identifikovaným jevem je identitní funkce diskurzu, kdy autor textu nejprve hovoří o „uchazeči“ a poté prostřednictvím rodové přípony konstruuje genderovou identitu Nerudové pomocí výrazu „uchazečka“. Současně o aktérce hovoří jako o „někdejší rektorce“, Nerudová naopak užívá maskulinní tvar slova „prezident“. V rozhovoru tento tvar dále užívá například zde: „*Naše země potřebuje prezidenta [...] Prezident má dodržovat ústavu [...] Prezident tam má chodit do práce.*“ Tvar užívá ve výpovědích, kde o prezidentské funkci hovoří neurčitě, tedy jmenovitě neuvádí, o koho se jedná. Naopak v kontextu, kdy hovoří o sobě, užívá tvar „prezidentka“, a to explicitně v relačním spojení se svou osobou, například v odpovědi na otázku: „*Jak na kandidaturu reagovaly vaše děti?*“ Nerudová: „*Zvykli si na svoji maminku jako rektorku, stejně si zvyknou i na prezidentku.*“

4.2.1.1 Shrnutí

V souvislosti s diskurzivní praxí jsem v článku identifikovala dominantní diskurz, který na kandidaturu Nerudové nahlíží jako na určitou výjimku, zajímavost, nevšednost. Tento diskurz je užíván ze strany tazatele, především v otázkách směřujících k „připravenosti“ Čechů na to, že v čele prezidentského úřadu může stanout žena a v otázce „připravenosti“ partnera Nerudové na pozici prvního muže. V rámci socio-kulturní praxe tyto jevy kontextuálně souvisejí se specifickostí českého kulturního prostředí, ve kterém je nízké zastoupení žen v politice dlouhodobým jevem (viz Úvod) a se skutečností, že do prezidentského úřadu zatím nebyla zvolena žádná žena. Užití tohoto

diskurzu ze strany médií lze nahlížet jako reprodukci stávajícího dominantního diskurzu ve společnosti a s ním spojených významů odkazujících k genderovým rolím a stereotypům.

S odkazem na etický kodex Czech News Center, kterého je web Blesk.cz součástí, nelze přesně určit, zda rozhovor splnil všechny etické požadavky, neboť o těch je v kodexu referováno velmi neurčitě. Co se týká otázek na osobní život kandidátů/tek, tento jev souvisí s tzv. personalizací politiky, kdy je důraz kladen na kandidující osoby a jejich neoficiální život, tedy například na rodinu (Jirák, Köpplová, 2009, s. 348). Personalizaci jsem identifikovala v otázkách týkajících se postoje partnera Nerudové k její prezidentské kampani, stejně tak jako v otázce týkající se postoje dětí.

Ze strany médií, respektive autora článku, je genderová identita Nerudové diskurzivně konstruována v souvislosti s její expertní autoritou, takže se zde nejedná o jazykový sexismus, jehož použití odbornost žen znevažuje (Valdrová, Knotková-Čapková a Paclíková, 2010, s. 18). Tento diskurz má sice ambici konkurovat statusu quo a stavím do ho opozice k dominantnímu diskurzu, jeho přítomnost v textu ale není zdaleka tak prvořadá, jak je tomu u již zmíněného dominantního diskurzu.

4.2.2 Bohužel i v 21. století zásadnější roli hraje to, jak my ženy vypadáme, než co říkáme, míní Danuše Nerudová

Tento politický rozhovor byl na zpravodajském webu Lidovky.cz, jehož vlastníkem je mediální skupina MAFRA, publikován 20.8.2022. O tom, že se jedná o rozhovor, čtenáře informuje výraz „rozhovor“ umístěný hned nad perexem článku.

V titulku článku je zdůrazněna jedna z promluv Nerudové, která odpovídá na následující otázku: „*Jste historicky první žena, která má podle průzkumů šanci dostat se do druhého kola přímé prezidentské volby. Vnímáte v této souvislosti nějaký tlak?*“.

Nerudová ve své odpovědi tematizuje v té době aktuální prezidentskou kampaň a svoji pozici jako ženy ve veřejném prostoru následovně: „...vnímám obrovskou odpovědnost, protože na ženy a jejich schopnosti je v tuto chvíli **namířen reflektor**. Je to úplně nová věc. Logicky tak **podléhám** většímu drobnohledu a zájmu než **mužští kandidáti**. Tlaku čelím asi **úplně stejně jako jakákoli jiná žena**, která je ve veřejném prostoru [...] **bohužel i v 21. století velmi významnou a daleko zásadnější roli hraje to, jak vypadáme a jak se oblékáme**, a až druhotně se zkoumá to, **co říkáme**.“

Z její promluvy je patrné, že užívá množného čísla slova žena k vyjádření určité „obecné“ zkušenosti žen, tu ale dává do souvislosti s vlastní zkušeností především prostřednictvím výrazu „podléhám“. Zde se vymezuje proti „mužským kandidátům“, a to užitím metafory ve větě „protože na ženy a jejich schopnosti je v tuto chvíli namířen reflektor“. Tato věta metaforicky vyjadřuje skutečnost, kdy se pozornost lidí upíná k určitému jedinci. V tomto případě se pozornost sice explicitně upíná k „ženám“, v kontextu výpovědi je tím ale spíše míněná sama Nerudová, což je patrné ze třetí věty v ukázce: „Logicky tak podléhám většímu drobnohledu...“

Věta „**bohužel i v 21. století velmi významnou a daleko zásadnější roli hraje to, jak vypadáme a jak se oblékáme**, a až druhotně se zkoumá to, **co říkáme**“ obsahuje vedle vlastního obsahu i modální³⁵ hodnocení v podobě výrazu „bohužel“. Zároveň je zde patrné užití množného čísla sloves „vypadat“, „oblékat“ a „říkat“, jež odkazují k podmětu my. Tento nevyjádřený podmět se významově implicitně vztahuje k podstatnému jménu „žena“, a to v množném čísle.

Konstrukce genderové identity ze strany tazatele je v textu uskutečňována prostřednictvím rodové přípony pro femininum, konkrétně v následujících otázkách: „Z

---

³⁵ Viz <https://www.czechency.org/slovník/MODALITA>.

úřadu **prezidentky** byste do těchto debat více **vstupovala**? [...] S bývalou **rektorkou** Mendelovy univerzity a **kandidátkou** na **prezidentku** republiky Danuší Nerudovou [...] *Kde byste jako **prezidentka** bydlela?*“ Nerudová pro konstrukci své genderové identity také užívá rodovou příponu, například ve své odpovědi zde: *Já bych určitě v roli **prezidentky** nechtěla bydlet na Hradě. **Chtěla** bych...*“ Současně užívá maskulinum slova „prezident“, a to i v odpovědích na otázky tazatele, který užívá mluvnický rod ženský. Otázka: *„Z úřadu **prezidentky** byste do těchto debat více **vstupovala**?“* Odpověď Nerudové: *„Určitě. **Prezident** je v těchto situacích osoba [...] **Prezident** má respekt...“*

Dalším jevem, který jsem v textu identifikovala, je výraz genderové stereotypizace, konkrétně v následující otázce pokládané tazatelem: *„Jsou nějaká **specificky ženská témata**, která byste chtěla v úřadu **zvednout**?“* Tazatel zde explicitně charakterizuje určité tematické výseky sociální reality jako ryze „ženské“ a „mužské“. Identifikuji zde tzv. genderovou polarizaci³⁶, kdy je sociální realita nahlížena z perspektivy feminity a maskulinity, které jsou si vzájemně protikladné. Nerudová ve své odpovědi explicitně nespécifikuje, že ji zajímají nějaká „specificky ženská témata“, neboť hovoří o tom, že má *„...tři základní okruhy témat“*. Ta se týkají sféry ekonomiky, seniorů, mladých lidí a změny klimatu. Aktérka sice témata explicitně nerozděluje na „ženská“ a „mužská“, zájem o sociální problémy ale může být „tradičně“ nahlížen jako „ženské“ téma (Falk, 2010, s. 140).

V úplném závěru rozhovoru se tazatel ptá na participaci partnera Nerudové v její prezidentské kampani. *„Jezdí s vámi v rámci kampaně i **manžel**? Jak jinak vás podporuje?“* Oproti rozhovoru uvedenému na webu Blesk.cz, kde titulky článku významově upozorňoval a odkazoval k osobě partnera Nerudové, mu v tomto případě není věnována taková pozornost, čemuž nasvědčuje i pozice samotné otázky.

Nemalá část rozhovoru se tematicky věnuje v té době aktuálním ekonomickým a politickým tématům včetně energetické krize (celkem jsem identifikovala pět otázek na tato témata). Prezidentskou kampaní a potencionálním politickým krokům Nerudové jako prezidentky se věnovalo devět otázek. Tuto skutečnost zde zmiňuji především v souvislosti s tím, jak jsou otázky v textu strukturovány. Titulek článku totiž tematicky odkazuje až na v pořadí devátou otázku v rozhovoru, z hlediska koherence textu je tak titulek tematicky ze zbytku textu vysazen a významový obsah otázky, na kterou odkazuje je tímto způsobem zdůrazněn.

---

³⁶ Viz <https://www.czechency.org/slovník/GENDEROV%C3%81%20LINGVISTIKA>.

4.2.2.1 Shrnutí

V tomto textu jsem v rámci diskurzivní praxe identifikovala několik diskurzů, které konstruují genderovou identitu Danuše Nerudové. Ona sama tuto identitu konstruuje prostřednictvím diskurzu, který se vymezuje vůči zdůrazňování vzhledu žen. Aktérka si je také sama vědoma určité odlišné zkušenosti žen a mužů, kteří se pohybují ve veřejném prostoru. Na druhou stranu se v opozici tomuto diskurzu jeví diskurz užívaný ze strany médií, který do jisté míry reprodukuje genderové stereotypy ve formě polarizace genderu.

Tvar užívá ve výpovědích, kde o prezidentské funkci hovoří neurčitě, tedy jmenovitě neuvádí, o koho se jedná. Naopak v kontextu, kdy hovoří o sobě, užívá tvar „prezidentka“,

Na rozdíl od článku publikovaného na webu Blesk.cz, kde byla významová konstrukce ve formě otázky odkazující k titulku článku umístěna na první pozici, se v tomto případě otázka související s titulkem článku nachází až v druhé části rozhovoru. Pokud tedy vezmeme do úvahy tuto vnitřní strukturu textu, pravděpodobným záměrem autora bylo zdůraznit tuto promluvu právě prostřednictvím titulku.

Pokud vezmu do úvahy kontextuální informace, které jsem uvedla v podkapitole Socio-kulturní kontext analyzovaných médií, v článku jsem při analýze nevyzozovala, že by autor nějakým způsobem tematizoval osobu Andreje Babiše, a to ani v souvislosti s prezidentskými volbami. Pravděpodobně je tomu tak z toho důvodu, že Andrej Babiš svoji kandidaturu oficiálně oznámil až zhruba dva měsíce po uveřejnění tohoto rozhovoru³⁷.

---

³⁷ Viz <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/andrej-babis-bude-kandidovat-na-prezidenta-za-hnuti-ano-14180>.

4.2.3 Nejsem pytlák. Jsem hajný, který pytláka chytil, říká o skandálu Nerudová

Tento rozhovor byl publikován na zpravodajském webu Seznam Zprávy 27.11.2022. Opět se jedná o žánr politického rozhovoru, v jehož titulku autoři odkazují k v té době aktuální kauze³⁸ týkající se „obchodování“ s tituly na Mendelově univerzitě, kde byla Nerudová rektorkou. Tato skutečnost je ukázkovým případem intertextuality textů, kdy na sebe jednotlivé texty reagují a významově se prolínají (Sedláková, 2014, s. 443), neboť v samotném textu nalezneme intertextuální významové propojení jak v podobě pokládaných otázek, například v části s mezititulkem „*Jsem hajný, ne pytlák*“, tak ve vizuální podobě, kdy je v článku přímo umístěn „proklikávací“ odkaz na článek věnující se kauze s vysokoškolskými tituly.

Titulek článku významově odkazuje na pasáž, kde Nerudová na otázku, zda se nebojí, že na ni někdo něco „vytáhne“ odpovídá „*Já se ničeho nebojím. Není nic, co by se dalo vytáhnout.*“ Autoři textu jí dále pokládají následující otázku: „*A nemůže to být kšeftování s diplomami na Mendelově univerzitě, kde jste byla rektorkou?*“ Načež Nerudová odpovídá: „*Už jsem na to několikrát reagovala, že v tomto případě jsem byla hajný, který chytil pytláka.*“ Tuto pasáž zde uvádím především proto, že se zde nachází několik zajímavých jazykových jevů. Prvním je expresivní výraz „kšeftování“, jež významově odkazuje ke slovu obchodovat a označuje určitý hodnotící vztah ke skutečnosti. Současně je v relačním vztahu s vedlejší větou „kde jste byla rektorkou“. Z hlediska větné skladby je pozoruhodné užití slovesa být s rodovou příponou pro femininum, tedy „byla“ spolu s podstatným jménem „hajný“ v mužském rodě. Rodovým ekvivalentem slova hajný je hajná, tento výraz zde ale použit není.

Z hlediska identitní funkce diskurzu je o Nerudové pojednáváno několika výrazy. Autoři článku její identitu konstruují například v následujících pasážích: „*Prezidentská kandidátka nejvíc prosazuje velkou reformu školství [...] Profesorka ekonomie a bývalá rektorka Mendelovy univerzity [...] Co s tím jako prezidentka uděláte...*“ Zde autoři užívají rodové přípony pro femininum podobně, jako tomu bylo u předchozích analyzovaných textů.

---

³⁸ Seznam Zprávy o kauze informovaly například zde: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-proveruji-se-pripady-ve-skole-danuse-nerudove-zaver-bude-znam-az-po-volbach-219818>.

V následující části textu jeho autoři prostřednictvím negace „nejste“ a spojení „zároveň platí“ legitimizují tuto výpověď, neboť se jedná o epistémickou modalitu³⁹, která vyjadřuje určitou „...míru jistoty mluvčího o platnosti propozičního obsahu věty...“ (Grepel, Šimík, 2017). „*Zároveň platí, že nejste političkou, jste občanskou kandidátkou, takže širší veřejnost vás prostě detailně nezná. Tedy ani vaše názory nebo životní příběh. A vy v kampani sama nejvíc komunikujete rodinu, to, že jste matka, žena.*“ Zde tedy autoři textu v souvislosti s modalitou konstruují genderovou identitu Nerudové jako občanské kandidátky. Identifikovat zde lze i personalizaci politiky (Jirák, Köpplová, 2009, s. 348), a to v úseku „vaše názory nebo životní příběh“. Současně se autoři textu odkazují k reprezentaci Nerudové, kterou konstruuje v kampani „sama“, čímž reprodukuje tuto genderovou identitu „matky, ženy“.

Nerudová dále na tuto promluvu reaguje následovně: „*Jednoduše řečeno, každá kampaň má různé fáze a každý kandidát se nachází v různých fázích. O svých názorech jsem ale veřejně mluvila už jako rektorka nebo členka různých expertních skupin*“ Zde užívá generického maskulina v podobě slovního spojení „každý kandidát“, zároveň o sobě ale hovoří rodových ekvivalentech podstatných jmen „rektor“ a „člen“.

V textu se objevují i další příklady užití generického maskulina „*Jaká je, co si myslí a jak reaguje na kritiku Danuše Nerudová, která patří mezi tři hlavní favority prezidentské volby? [...] Čili jako hlava státu [...] Vláda vás zařadila mezi trojici prezidentských kandidátů, které doporučuje svým voličům.*“ Generické maskulinum je prostředkem zneviditelňování žen prostřednictvím jazyka a výše uvedené pasáže jsou charakteristické právě použitím tohoto prostředku ve spojitosti s „tradičně“ maskulinizovanými profesemi a rolemi.

V textu lze také identifikovat přirovnání neboli komparaci. „*Vás veřejně podporuje nejen manžel, ale na mítincích i starší syn [...] To je taková americká kampaň, ukázková čítanková rodina.*“ Tato komparace zřejmě významově odkazuje na vyobrazení „šťastné“ nukleární rodiny z dětských čítanek, současně lze tuto konstrukci interpretovat jako ironii. Tematizována je zde také osoba partnera Nerudové i její syn, čímž autoři textu významově zdůrazňují úlohu rodiny Nerudové v její prezidentské kampani. Otázka nicméně pokračuje následovně: „*Jak dlouho jste jako matka přemýšlela, jestli v kampani ukázat i děti?*“ Autoři zde tedy prostřednictvím jazykových prostředků zdůrazňují úlohu rodiny v prezidentské kampani Nerudové, současně konstruují její genderovou roli „jako matky“.

---

³⁹ Viz <https://www.czechency.org/slovník/EPIST%C3%89MICK%C3%81%20MODALITA>.

Nerudová dále tematizuje roli své rodiny v prezidentské kampani následovně: „*Chápu, že politici-muži s dětmi tolik nejsou, protože mají manželky, které se většinou starají o děti, aby oni mohli dělat kariéru. Ale já chci mít děti i během kariéry jako součást mého života.*“ Vymezuje se tak proti mužům-politikům a tematizuje vlastní zkušenost v kontextu role matky a role akademičky.

Autoři článku v následujícím úseku prostřednictvím metafory významově odkazují na událost, kdy se Nerudová objevila v čele pochodu při oslavách výročí 17. listopadu⁴⁰: „*Chceme se také zeptat, jestli jste si ukradla 17. listopad pro sebe.*“ Zde užití metafory může fungovat jednak jako prostředek bez explicitně uvedeného hodnocení, ale zároveň se podílet na konstrukci identity aktérky prostřednictvím expresivního slovesa „ukradla“ (Schneiderová, 2016, s. 34).

V tematické návaznosti na kritiku participace Nerudové na oslavách 17. listopadu autoři pokračují následovně: „*Možná jste tím nechtěně ukázala mocenské instinkty. Vidím velký dav lidí, který se srocuje, tak se automaticky postavím do jeho čela. Ale vážně – nelitujete teďka trošku, že jste se na to raději nevykašlala?*“ Spojení „možná jste“ je výrazem epistémické modality, která implicitně vyjadřuje úsudek autorů textu v souvislosti s reprezentací aktérky v určité „mocenské“ pozici⁴¹. Modalita je spojená s konstrukcí identit a vztahováním se k druhým, zde je i pomocí výrazu „nechtěně“ implicitně konstruována identita aktérky jako ženy, jež „ukázala“ něco, co mělo zůstat skryto, v přeneseném významu tedy „ukázala“ svou mocenskou pozici nebo alespoň aspiraci takovou roli zaujmout. Tato pozice je legitimizována užitím autority vzoru, kdy aktérka stanula v čele průvodu, kde byla následována ostatními. Sloveso „nevykašlala“ je zhrubělým dysfemismem⁴² slovesa neudělat.

Autoři textu v následující ukázce prostřednictvím přenesení významu tematizují „častou“ kritiku Nerudové, která se týkala její „důvěryhodnosti“ a „autenticity“⁴³. „*Jak si vysvětlujete častou výtku, že nemáte žádné názory nebo že kloužete po povrchu?*“ Výrazem „kloužete po povrchu“ je přeneseně vyjádřeno, že Nerudová není autentická, neboť „nemá žádné názory“. Nerudová na otázku odpovídá: „*Já o tom přemýšlím a možná*

---

⁴⁰ O události bylo informováno například zde: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-pozval-me-kamarad-odrazi-nerudova-vytky-ze-sla-v-cele-apolitickeho-pochodu-219622>.

⁴¹ Vysvětlení modality viz (Fairclough, 2003, s. 165).

⁴² Viz <https://www.czechency.org/slovník/DYSFEMISMUS>.

⁴³ O tématu autenticity v souvislosti s prezidentskou kampaní Danuše Nerudové informoval například deník Alarm. Viz <https://denikalarm.cz/2023/01/danuse-general-a-ti-druzi-autenticita-je-svatym-gralem-nejen-politickeho-marketingu/>.

je to o tom, že padají pořád otázky na mnohokrát vysvětlené věci. A na mé názory se novináři prostě neptají.“ Zde lze pozorovat pravděpodobnostní modalitu vyjadřující možnost platnosti tohoto výroku, zároveň aktérka vyjadřuje hodnotový postoj prostřednictvím částice „prostě“, čímž platnost této výpovědi stvrzuje.

4.2.3.1 Shrnutí

V tomto textu jsem identifikovala několik opakujících se jazykových jevů. Jedná se o expresivní výrazy, používání negace, metafor, přirovnání a modální výrazy. Tyto jazykové jevy v textu slouží jako legitimizace určitého diskurzu nebo postoje, například hanlivý výraz „kšeftování“ s diplomy významově zdůrazňuje určitou nečestnost, přičemž tento význam je umocňován odkazem na expertní autoritu aktérky jako bývalé „rektorky“ univerzity. Explicitně sice není vyjadřován hodnotící postoj ze strany autorů vztažený k identitě aktérky, implicitně taková významová konstrukce ale může konstruovat identitu aktérky jako „nečestné rektorky“.

Identita Nerudové je konstruována prostřednictvím výrazů jako prezidentka, kandidátka, rektorka, profesorka ekonomie, matka a žena, a to v závislosti na daném významovém kontextu sdělení. Sama aktérka užívá pro konstrukci vlastní genderové identity jak rodové přípony pro femininum, tak tvary v maskulinu. Nerudová o sobě hovoří jako o rektorce, expertce a zároveň jako o matce, která sice rodinu pokládá za důležitou součást svého života, současně chce ale také budovat vlastní kariéru. V širším společenském kontextu se zde naráží na problematiku sladování rodinného a pracovního života⁴⁴.

V textu se také objevuje užití generického maskulina především ve spojitosti s politickými rolemi a funkcemi. Dochází zde tedy k přispívání k reprodukci asymetrického genderového řádu. Tematizovaná je také důvěryhodnost nebo autenticita aktérky, ona sama tuto konstrukci ze strany autorů textu vztahuje k „novinářům, kteří se jí na názory neptají“. Z hlediska socio-kulturního kontextu lze tento postoj zasadit do širšího rámce, kdy jsou hlasy žen ve veřejném prostoru, a především v politické sféře upozadovány, jak o tom hovoří například Falk (2010, s. 184) v souvislosti s počtem článků publikovaných o ženách a mužích.

Vzhledem k užívání expresivních výrazů, komparací a nespisovného jazyka je rozhovor v určitých úsecích charakteristický jistou neformálností. Dochází zde tedy k tzv.

---

⁴⁴ V českém prostředí se tématu sladování věnovala například Hana Havelková (Havelková, Šaldová 2007).

kolokvializaci, kdy je oslabována oficialita mediálního diskurzu, jež se stává více neformálním ve svém vyjadřování a jazykově se uvolňuje⁴⁵. V kontextu s prezidentským kodexem zpravodajského webu tak autoři textu zřejmě naplňují představu novinářů, kteří „...tu nejsou od toho, aby byli s politiky kamarádi“ (Kubík, 2022). Co se týká osobních sympatií či antipatií autorů článku, pro takové zhodnocení by jistě bylo zapotřebí zkoumat homogenní výzkumný vzorek daného média, explicitní hodnotové postoje konstruující genderovou identitu aktérky jsem ve své analýze neidentifikovala.

---

⁴⁵ Viz <https://www.czechency.org/slovník/KONVERZACE#kolokvializace>.

4.2.4 Nerudová: Mým největším handicapem je, že jsem mladá a pohledná. Babiš má ze mě strach

Posledním analyzovaným textem je opět politický rozhovor, zveřejněný na webu CNN Prima News 12.12.2022. Zajímavostí, kterou se struktura liší od předešlých analyzovaných textů je grafické zdůraznění určité výpovědi ve formě textu uvedeného jako citace, který je zvýrazněn kurzívou. Takové citace se v textu vyskytují celkem třikrát.

Titulek článku tematicky odkazuje k úseku textu, kde autoři článku hovoří o působení Nerudové na univerzitě: *Už když jste se ucházela o vyšší funkce na univerzitě, tvrdil váš manžel, že lidé mají tendenci Danuši Nerudovou podceňovat. Vnímáte to tak i teď?*“ Odpověď Nerudové: *„Bohužel jde o automatickou českou reakci ve vztahu k úspěšným ženám. Setkávám se s tím celou svou kariéru [...] tendence podceňovat mě evidentně existuje.“* Zde Nerudová hovoří o úspěšných ženách v množném čísle tohoto podstatného jména, tato výpověď ale relačně souvisí s následující větou, která vyjadřuje její zkušeností postoj. Současně zde Nerudové konstruuje svoji roli jako úspěšné ženy.

Následně autoři textu pokládají otázku v reagující na promluvu Nerudové, která vyjádřila, že existuje tendence jí podceňovat. *„Protože jste žena?“* Odpověď Nerudové: *„Jistě. Nikdy v historii prezidentských voleb dosud nebyla silná ženská kandidátka. Proto tomu ani teď nikdo nevěřil. Jsem žena, navíc mladá, k tomu i pohledná. To je největší handicap, který mám.“* Z těchto promluv je patrné, že jak ze strany médií, tak samotné Nerudové je kladen důraz na genderovou identitu „žena“. Nerudová navíc užívá adjektiva „mladá“ a „pohledná“, která jsou v relačním vztahu ke výrazu „žena“. Tato konkrétní promluva je v textu také graficky zvýrazněna kurzívou jako citace, jež má upoutat čtenářovu pozornost.

Podstatné jméno handicap je v této promluvě užito ve smyslu nerovnosti podmínek nebo jako určitá nevýhoda. Nerudová explicitně nevysvětluje, co tento handicap znamená, v souvislosti s jejími dalšími odpověďmi ale lze z jejich kontextu vyvodit, že se může jednat o souvislost se specifickým českým kulturním prostředím, kde dosud nebyla zvolená žena-prezidentka. Autoři textu uvádí, že Čaputová *„...ve své vlasti čelí od opozice i dost vulgárním vzkazům.“* Nerudová následně reaguje zkušenostním postojem: *...já také čelím vulgárním zprávám.“* Lze tedy usuzovat, že onen handicap může odkazovat právě k negativním zkušenostem aktérky v souvislosti s jejím působením ve veřejném prostoru.

Právě se Zuzanou Čaputovou je podle autorů článku Nerudová často srovnávána. „*O tom, že se jí inspiruji, hovoří většinou novináři. Já ne. [...] Má-li to spojení být v rovině, že jsme **moderní političky**, které do tohoto světa přinášejí **empatii** a trochu více **pragmatismu**, pak ano – v tom jsme si podobné.*“ V této promluvě se Nerudová vymezuje proti porovnávání její osoby se Zuzanou Čaputovou, současně zde konstruuje svoji roli „moderní političky“ i v souvislosti s užitím feminina podstatného jména politik. Významově z promluvy vyplývá, že moderní politička je „empatická a pragmatická“.

Následně je v článku tematizováno postavení žen ve společnosti, kdy autoři textu Nerudové pokládají následující otázku: „*Může **prezidentka** udělat hodně pro **zrovnoprávnění žen** ve společnosti?*“ Odpověď Nerudové: „***Prezident** je symbol. Může upozornit na důležité věci: Že **není normální**, pokud jsou konference, na kterých **mluví jen muži**. Že **není normální**, aby v historii českého soudnictví nikdy nebyla **předsedkyně Nejvyššího správního soudu a Nejvyšší ústavního soudu**. Že **není normální**, že jsme nikdy neměli **premiérku**. To jsou přesně věci, které by měl **prezident** dělat.*“ Ze strany médií je prostřednictvím použití rodové přípony pro femininum konstruována genderová identita Nerudové, i když to v textu není explicitně vyjádřeno. Implicitně to ale vyplývá z kontextu předchozích promluv: „*V naší společnosti je handicapem **být pohledná***“ Odpověď Nerudové: „*No, bohužel ano... I proto nikdo nevěřil, že bych to mohla dotáhnout takhle daleko.*“ Nerudová na otázku týkající se zrovnoprávnění žen odpovídá užitím podstatného jména prezident v mužském rodě. Prostřednictvím spojení „není normální“, kde adjektivum „normální“ představuje projev morální evaluace, delegitimizuje současný status quo v rámci genderového řádu, a to skrze užití negace „není“.

Z hlediska identitní funkce diskurzu autoři textu o Nerudové hovoří následovně: „*Pokud se opravdu stanete **prezidentkou** [...] Jakým způsobem byste se coby **prezidentka** [...] Využívala byste jako **prezidentka** [...] Jako **prezidentka** republiky byste byla i vrchním velitelem ozbrojených sil...*“ Zároveň se v textu objevuje užití tvaru prezident v mužském rodě, ale i ženský rod podstatného jména „favorit“. „*Když člověk chce být **českým prezidentem**, nesmí o sobě pochybovat. V rozhovoru pro CNN Prima NEWS to říká **Danuše Nerudová**, jedna z největších **favoritek** boje o Hrad. [...] Může vůbec **prezident** za současných legislativních podmínek [...] Z toho vyplývá, že **prezident**...*“ Nerudová ženský tvar podstatného jména „prezident“ užívá pouze jednou: „*Já bych se v roli **prezidentky**...*“

4.2.4.1 Shrnutí

Tento analyzovaný text se z hlediska jeho vnitřní struktury lišil od předchozích, neboť jak jsem již uvedla v předchozí podkapitole, obsahuje vizuální prvky v podobě citací, které zdůrazňují určité promluvy. Jedna z takových promluv odkazuje k diskurzu, jež užívá sama Nerudová. Tento diskurz konstruuje její genderovou identitu jako silné, mladé a pohledné ženy. Tento diskurz je do jisté míry podobný genderově stereotypnímu diskurzu, jež klade důraz na vzhled a věk žen, jak také uvádí například Falk (2010, s. 75). Stereotypně je v textu ze strany Nerudové ženám připisována empatická vlastnost. V opozici tomuto diskurzu je ale diskurz konstruující „silnou“ a „úspěšnou“ ženu, velmi připomínající současný diskurz liberálního feminismu. Ženám je připisována schopnost jednat pragmaticky, zde se tedy jedná o legitimizaci prostřednictvím racionalizace.

Nerudová také delegitimizuje současný status quo genderového řádu, když hovoří o tom, že „není normální“, když v důležitých vedoucích pozicích nejsou ženy. Na druhou stranu v promluvách většinou používá podstatné jméno „prezident“ v mužském rodě, v ženském jej použila pouze jednou. Oproti ostatním analyzovaným textům zde nebyly pokládány otázky na partnera Danuše Nerudové, pouze v jednom případě se o tazatelé zmínili. Avšak na rozdíl od předchozích promluv tato zmínka významově odkazovala k Danuši Nerudové, sám partner předmětem zájmu tazatelů nebyl.

ZÁVĚR

V této bakalářské práci jsem se zabývala diskurzivní konstrukcí genderové identity Danuše Nerudové v kontextu prezidentských voleb. Vycházela jsem z teoretických východisek sociálně-konstruktivistického paradigmatu a jeho pojetí konceptu genderu, zároveň jsem se pokusila aplikovat teoretický aparát a metodologické postupy kritické diskurzivní analýzy Normana Fairclougha při analýze mediálních textů. Zkoumala jsem články publikované na zpravodajských webech Seznam Zprávy, Lidovky.cz, Blesk.cz a CNN Prima News.

Cílem bylo zkoumat identitní funkci diskurzu a odhalit významy, které se ukrývají v mediálních rozhovorech s kandidátkou na prezidentku Danuší Nerudovou. S pomocí analytických postupů KDA jsem analyzovala rozhovory a v nich konstruovanou genderovou identitu aktérky prostřednictvím diskurzů. Přesto, že cílem mé analýzy nebylo provést komparativní výzkum, jeví se jako příhodné, analyzovaná média zhodnotit jak v jejich vnitřním specifickém kontextu, kdy vytvářejí určitou verzi sociální reality, tak v jejich intertextuálním kontextu.

Dospěla jsem k následujícím zjištěním: pro analyzované texty je charakteristická interdiskurzivita, kdy se již existující diskurzy různě prolínají s diskurzy, které jsem v jednotlivých textech identifikovala. Tyto diskurzy mohou být vzájemně v opozici, není tomu tak ale u všech analyzovaných textů. Identifikované diskurzy vytvářejí určitou verzi sociální reality a konstruují genderovou identitu aktérky, jejich podoba se ale v jednotlivých textech v závislosti na jejich kontextu liší.

V prvním analyzovaném článku publikovaném na webu Blesk.cz jsem identifikovala dominantní identitní diskurz, který na prezidentskou kandidaturu Danuše Nerudové pohlíží jako na určitou zajímavost nebo nevšednost. Tento diskurz užívá především autor článku a jeho užíváním se podílí na reprodukci genderových stereotypů. Diskurz užívaný Nerudovou na jedné straně tyto genderové stereotypy rovněž reprodukuje, současně užívá opoziční diskurz, který se naopak statusu quo snaží konkurovat.

Tato interdiskurzivita se objevila i ve druhém zkoumaném textu, zveřejněném webem Lidovky.cz, kde Nerudová na jednu stranu používala diskurz vymezující se proti genderově stereotypnímu zdůrazňování vzhledu žen, na druhou stranu autor textu částečně přispíval k reprodukci těchto stereotypů prostřednictvím genderové polarizace.

Třetí zkoumaný text zveřejněný na webu Seznam Zprávy je charakteristický opakováním určitých jazykových jevů, jejichž prostřednictvím dochází ze strany média k legitimizaci identitního diskurzu Nerudové. Především jsem zde identifikovala použití genderového maskulina, a to hlavně ve spojitosti s politickými rolemi a funkcemi. V neposlední řadě čtvrtý analyzovaný text zveřejněný na webu CNN Prima News byl opět charakteristický interdiskurzivitou. Jeden z diskurzů užívaný Nerudovou byl do jisté podoby genderově stereotypním diskurzům vztahujících se ke vzhledu a vlastnostem žen. Na druhou stranu zde používala opoziční diskurz, konstruující identitu silné a úspěšné ženy. V těchto promluvách jsem také identifikovala delegitimizační strategii genderového řádu, která probíhala prostřednictvím morální evaluace.

Obecně vyzorovaným jevem společným pro všechny texty bylo užívání rodového ekvivalentu slova „prezident“, i přes to, že ho Ústava ČR nezná. Tento rodový ekvivalent byl v mnohem větší míře používán ze strany médií, jak jsem ukázala v jednotlivých příkladech u daných textů. Naopak Nerudová ve svých promluvách častěji používala mužský rod, tedy „prezident“. Identita Nerudové byla ze strany médií konstruována výrazy „prezidentka“, „kandidátka“, „profesorka“, „žena“ a „matka“.

Z hlediska diskurzivního řádu mi bylo překvapením, že se v analyzovaných textech nevyskytla žádná explicitní otázka nebo zmínka o feminismu. V článku publikovaném CNN Prima News se ale objevilo téma o zrovnoprávnění žen a jejich postavení ve společnosti.

Podobně jako Baslarová a Binková jsem došla ke zjištění, že v mediálním diskurzu byly jak ze strany médií, tak ze strany Nerudové užívané diskurzy reprodukcí stereotypní představy o ženách. Především se jednalo o diskurzy zdůrazňující genderovou roli žen jako matek, jejich vztah k rodině a genderově-stereotypní vlastnosti připisované ženám. Dalším zjištěním byl důraz na genderovou identitu Nerudové ze strany médií a jak uvádí Falk (2010, s. 74), důraz na rodinu prezidentské kandidátky.

Vzhledem k interdisciplinární povaze KDA je u výzkumníka předpokládána určitá „zásoba“ vědomostí a její provedení vyžaduje znalosti jak z lingvistiky, tak ze sociálních věd. Během výzkumného procesu tato metoda neustále podrobovala mé znalosti zkouškám a její náročnost jsem tak zakusila „na vlastní kůži“.

Seznam tabulek

Tab. 1 Kontextuální informace o analyzovaných textech (zdroj vlastní)

Seznam literatury

DE FINA, Anna, SCHIFFRIN, Deborah a BAMBERG, Michael G. W. *Discourse and identity*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. ISBN 0-521-54191-3.

FAIRCLOUGH, Norman. *Analysing discourse: textual analysis for social research*. London: Routledge, 2003. ISBN 9780415258937.

FAIRCLOUGH, Norman. *Language and power*. London: Longman, 1989. ISBN 0-582-00976-6.

FAIRCLOUGH, Norman. *Media discourse*. London: Arnold, 1995. ISBN 0-340-58889-6.

FALK, Erika. *Women for president media bias in nine campaigns*. 2nd ed. Urbana: University of Illinois Press, 2010. ISBN 0-252-03311-6.

Gender, rovné příležitosti, výzkum. roč. 1, č. 1. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2000.

GIDDENS, Anthony; KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ, Blanka; KRULICHOVÁ, Zuzana; ORLANDO, Daniela; JIROUTOVÁ KYNČLOVÁ, Tereza et al. *Sociologie*. Vydání první, aktualizované a rozšířené. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0807-1.

HAVELKOVÁ, Hana. Problém takzvané harmonizace: Náprava „nezamýšlených důsledků“ moderní společnosti. In: ŠALDOVÁ, Kateřina. *Cesty labyrintem: o vědecké profesi, soukromém životě a jejich propojování*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007. pp. 10-17. ISBN 978-80-7330-115-6.

JIRÁK, Jan. *Masová média*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3.

JØRGENSEN, Marianne. a PHILLIPS, Louise. *Discourse analysis as theory and method*. London: SAGE, 2002. ISBN 0-7619-7112-2.

KNILLI, Lena; MAŘÍKOVÁ, Hana a KALIVODOVÁ, Eva. *Společnost žen a mužů z aspektu gender: sborník studií vzniklých na základě semináře Společnost, ženy a muži z aspektu gender pořádaného Nadací Open Society Fund Praha*. Praha: Open Society Fund, 1999. ISBN 80-238-4770-8.

LEARY, Mark, HOYLE, Rick. *Handbook of individual differences in social behavior*. The Guilford Press, 2009. ISBN 9781593856472.

LITOSSELITI, Lia. a SUNDERLAND, Jane. *Gender identity and discourse analysis*. Philadelphia, PA: John Benjamins Pub, 2002. ISBN 1-282-25459-6.

LÖFFLER, Charlotte S, GREITEMEYER, Tobias. *Are women the more empathetic gender? The effects of gender role expectations*. *Curr Psychol* 42, pp. 220–231, 2023. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-01260-8>

LORBER, Judith. *The Social Construction of Gender*. In: *Inequality in the 21st Century*. Routledge, 2018, pp. 347-352. ISBN 9780813350646.

- NOVOTNÁ, Hedvika; ŠPAČEK, Ondřej a ŠTOVÍČKOVÁ, Magdaléna. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2019. ISBN 978-80-7571-025-3.
- PAYNE, Michael; BARBERA, Jessica Rae. *A Dictionary of Cultural and Critical Theory*. 2nd ed. Wiley-Blackwell: 2010. ISBN 978-1-4051-6890-8.
- PILCHER, Jane a WHELEHAN, Imelda. *Fifty key concepts in gender studies*. London: SAGE, 2004. ISBN 0-7619-7035-5.
- RENZETTI, Claire M. a CURRAN, Daniel J. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0525-2.
- SEDLÁKOVÁ, Renata. *Výzkum médií. Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3568-9.
- SCHNEIDEROVÁ, Soňa. *Analýza diskurzu a mediální text*. PRAHA: KAROLINUM, 2016. ISBN 978-80-246-2971-1.
- VALDROVÁ, Jana. 2003. Rod ženský v jazyce. In: VODÁKOVÁ, Alena, VODÁKOVÁ, Olga. *Rod ženský: kdo jsme, odkud jsme přišly, kam jdeme?* Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, pp. 277–288. ISBN 80-86429-18-0.
- VALDROVÁ, Jana; SCHELLER-BOLTZ, Dennis a ŠPONDROVÁ, Pavla. *Reprezentace ženství z perspektivy lingvistiky genderových a sexuálních identit*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2018. ISBN 978-80-7419-261-6.
- VAŠÁT, Petr. *Kritická diskursivní analýza: Sociální konstruktivismus v praxi*. Online. AntropoWebzin (Plzni). 2008, roč. 4, č. 2, pp. 101-112.
- VÁVRA, Martin. „Diskurz a diskurzivní analýza v sociologii“. In: ŠUBRT, Jiří. *Soudobá Sociologie II*. Czech Republic: Karolinum Press, 2008. ISBN 9788024614137.
- WEST, Candace a ZIMMERMAN, Don H. *Dělat gender*. Online. Sociální studia. 2008.
- WHARTON, Amy S. *The sociology of gender: an introduction to theory and research*. Blackwell, 2005. ISBN 1405101253.
- WODAK, Ruth. *Gender and discourse*. London: Sage Publications, 1997. ISBN 0-7619-5098-2.
- ZÁBRODSKÁ, Kateřina. *Variace na gender: poststrukturalismus, diskurzivní analýza a genderová identita*. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1752-9.

Internetové zdroje

- Andrej Babiš bude kandidovat na prezidenta za hnutí ANO*. Online. Česká televize. 2022. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/andrej-babis-bude-kandidovat-na-prezidenta-za-hnuti-ano-14180>. [cit. 2024-06-26].

Babiš koupil mediální skupinu MAFRA, vlastníka serveru Lidovky.cz. Online. Lidovky.cz. 2013. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/babis-koupil-medialni-skupinu-mafra-vlastnika-serveru-lidovky-cz.A130626_161929_firmy-trhy_khu. [cit. 2024-06-23].

BASLAROVÁ, Iva, BINKOVÁ, Pavlína. Mediální obraz českých političek v období voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2006: Rovné příležitosti vs. promeškaná příležitost? Zadavatel: Fórum 50%, 2006. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/medialni-obraz-ceskych-politicek-v-obdobi-voleb-do-psp-cr2006-rovne-prilezitosti-vs-promeskana-prilezitost-diskurzivni>. [cit. 2024-06-23].

BLASZCZYK, Izabela, KARLÍK, Petr: MODALITA. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. 2017. URL: <https://www.czechency.org/slovník/MODALITA> [cit. 2024-06-23].

BŘEŠŤAN, Robert. *Nahrávka z klíčové porady TV Prima k uprchlíkům: „Vedení televize má názor a vy ho budete respektovat.“.* Online. Hlídací pes. 2016. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/nahravka-z-porady-zpravodajstvi-tv-prima/>. [cit. 2024-06-25].

Bývalá rektorka Mendelovy univerzity Nerudová oznámila kandidaturu na prezidentku. Online. Česká televize. 2022. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/byvala-rektorka-mendelovy-univerzity-nerudova-oznamila-kandidaturu-na-prezidentku-20183>. [cit. 2024-06-26].

Celé znění kodexu mediální skupiny Mafra. Online. MediaGuru. 2013. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2013/10/cele-zneni-kodexu-medialni-skupiny-mafra/>. [cit. 2024-06-25].

ČERMÁK, František: EVALUATIVNOST. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/EVALUATIVNOST>. [cit. 2024-06-12].

Čl. 54 ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>. [cit. 2024-06-12].

Danuše, generál a ti druzí. Autenticita je „svatým grálem“ nejen politického marketingu. Online. Alarm. 2023. Dostupné z: <https://denikalarm.cz/2023/01/danuse-general-a-ti-druzi-autenticita-je-svatym-gralem-nejen-politickeho-marketingu/>. [cit. 2024-06-26].

Etický kodex. Online. Czech News Center. Dostupné z: <https://www.cncenter.cz/eticky-kodex>. [cit. 2024-06-23].

GREPL, Miroslav, ŠIMÍK, Radek: EPISTÉMICKÁ MODALITA. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. 2017. URL: https://www.czechency.org/slovník/EPISTÉMICKÁ_MODALITA. [cit. 2024-06-24].

HLADKÁ, Zdeňka: DYSFEMISMUS. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. 2017. URL: <https://www.czechency.org/slovník/DYSFEMISMUS>. [cit. 2024-06-25].

HOFFMANNOVÁ, Jana: KONVERZACE. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. 2017. URL: <https://www.czechency.org/slovník/KONVERZACE>. [cit. 2024-06-25].
Internetová jazyková příručka. Online. Ústav pro jazyk český. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=p%C5%99ipravit>. [cit. 2024-06-25].

Jiří Kubík končí jako šéfredaktor SZ, bude se věnovat investigaci. Online. Seznam Zprávy. 2024. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/redakce-jiri-kubik-konci-jako-sefredaktor-sz-bude-se-venovat-investigaci-252933>. [cit. 2024-06-23].

KARLÍK, Petr: PLEONASMUS. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: <https://www.czechency.org/slovník/PLEONASMUS>. [cit. 2024-06-25].

Kdo jsme? Online. Czech News Center. Dostupné z: <https://www.cncenter.cz/o-nas>. [cit. 2024-06-23].

Kodexy Seznam Zpráv. Online. Seznam Zprávy. 2021. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kodexy-seznam-zpravy-154756>. [cit. 2024-06-23].

KŘÍSTEK, Michal: EXPRESIVUM. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/EXPRESIVUM>. [cit. 2024-06-12].

KUBÍK, Jiří. *Pevné nervy, zatnout zuby a nefandit. Seznam Zprávy mají prezidentský kodex.* Online. Seznam Zprávy. 2022. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/nazory-komentare-pevne-nervy-zatnout-zuby-a-nefandit-seznam-zpravy-maji-prezidentsky-kodex-218210>. [cit. 2024-06-23].

Návštěvnost českých zpravodajských webů se loni dál snížila. Online. MediaGuru. 2024. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2024/01/navstevnost-ceskych-zpravodajskych-webu-se-loni-dal-snizila/>. [cit. 2024-06-12].

NEKULA, Marek, VALDROVÁ, Jana: FEMINISTICKÁ LINGVISTIKA. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. 2017. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/FEMINISTICKÁ_LINGVISTIKA. [cit. 2024-06-12].

NEKULA, Marek: KOHERENCE. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/KOHERENCE>. [cit. 2024-06-12].

NEUMANN, Ondřej. *Ondřej Neumann: Ivo Lukačovič není spokojený se svými novináři. Chce, aby psali více pravdivě.* Online. Hlídací pes. 2024. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/ondrej-neumann-ivo-lukacovic-neni-spokojeny-se-svymi-novinari-chce-aby-psali-vice-pravdivove/>. [cit. 2024-06-23].

O nás. Online. Forum 50 %. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/o-nas>. [cit. 2024-06-22].

O nás. Online. Hlídací Pes. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/o-nas-2/>. [cit. 2024-06-23].
Poslanecká sněmovna PČR. Online. Fórum 50 %. 2021. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/statistiky-analyzy-vyzkumy/zastoupeni-zen-a-muzu-v-politice/poslanecka-snemovna>. [cit. 2024-06-12].

Pozval mě kamarád, odráží Nerudová kritiku Witowské. Online. Seznam Zprávy. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-pozval-me-kamarad-odrazi-nerudova-vytyky-ze-sla-v-cele-apolitickeho-pochodu-219622>. [cit. 2024-06-25].

Prověřují se případy ve škole Danuše Nerudové. Závěr bude znám až po volbách. Online. Seznam Zprávy. 2022. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-proveruji-se-pripady-ve-skole-danuse-nerudove-zaver-bude-znam-az-po-volbach-219818>. [cit. 2024-06-25].

První kolo volby prezidenta provázela rekordní účast voličů. Online. Český statistický úřad. 2023a. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/prvni-kolo-volby-prezidenta-provazela-rekordni-ucast-volicu>. [cit. 2024-06-12].

Redakční etický kodex. Online. Seznam Zprávy. 2022. Dostupné z: https://www.seznamzpravy.cz/clanek/redakce-redakcni-eticky-kodex-247186#utm_content=ribbonnews&utm_term=redak%C4%8Dn%C3%AD%20etick%C3%BD%20kodex&utm_medium=hint&utm_source=search.seznam.cz. [cit. 2024-06-23].

Senát PČR. Online. Fórum 50 %. 2022. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/temata/statistiky-analyzy-vyzkumy/zastoupeni-zen-a-muzu-v-politice/senat-cr>. [cit. 2024-06-12].

VALDROVÁ, Jana, KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ Blanka a PACLÍKOVÁ Pavla. *Kultura genderově vyváženého vyjadřování*. MŠMT, 2010. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/file/1546?highlightWords=Kultura+genderov%C4%9B+vyv%C3%A1%C5%BEEen%C3%A9ho+vyjad%C5%99ov%C3%A1n%C3%AD>. [cit. 2024-06-12].

VALDROVÁ, Jana: GENDEROVÁ LINGVISTIKA. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*. 2017. URL: https://www.czechency.org/slovník/GENDEROVÁ_LINGVISTIKA. [cit. 2024-06-23]

VAN LEEUWEN, Theo. Legitimation in discourse and communication. Online. *Discourse & communication*. 2007, roč. 1, č. 1, pp. 91-112. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1750481307071986>. [cit. 2024-06-23]

Volba prezidenta republiky - 2023. Online. Český statistický úřad. 2023b. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/volba-prezidenta-republiky->. [cit. 2024-06-12].

Volby 2023. Online. Český statistický úřad. 9.1. 2024. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/volby-2023>. [cit. 2024-06-12].

Analyzované texty

FOREJTOVÁ, Nikola. *Danuše Nerudová pro Blesk: Po týmu budu chtít prověrku*. Online. *Blesk.cz*. 9. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/volby-prezidentske>

volby/732449/danuse-nerudova-pro-blesk-po-tymu-budu-chtit-proverku.html. [cit. 2024-06-17].

HRON, Lukáš a ŠELIGA, Vojtěch. *Nerudová: Mým největším handicapem je, že jsem mladá a pohledná. Babiš má ze mě strach*. Online. CNN Prima News. 12. 12. 2022. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/nerudova-mym-nejvetsim-handicapem-je-ze-jsem-mlada-a-pohledna-babis-ma-ze-me-strach-195007>. [cit. 2024-06-17].

NOVÝ, Maxmilián. *Nerudová pro Blesk: Češi si prezidentku umí představit! A jaký by byl manžel první muž?* Online. Blesk.cz. 31. 5. 2022. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/volby-prezidentske-volby/713906/nerudova-pro-blesk-cesi-si-prezidentku-umi-predstavit-a-jaky-by-byl-manzel-prvni-muz.html>. [cit. 2024-06-17].

STUHLÍKOVÁ, Lucie a DOLEJŠÍ, Václav. *Nejsem pytlák. Jsem hajný, který pytláka chytil, říká o skandálu Nerudová*. Online. 27. 11. 2022. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/volby-prezidentske-babis-se-do-druheho-kola-vubec-nemusi-dostat-mini-nerudova-219983>. [cit. 2024-06-17].

VAŠEK, Tomáš. *Bohužel i v 21. století zásadnější roli hraje to, jak my ženy vypadáme, než co říkáme, míní Danuše Nerudová*. Online. Lidovky.cz. 20. 8. 2022. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/odpovednost-zeny-reflektor-prezidentska-kandidatka-danuse-nerudova-rozhovor-hrad.A220819_190338_in_domov_lros. [cit. 2024-06-17].

Přílohy

Seznam příloh

- 1) Nerudová pro Blesk: Češi si prezidentku umí představit! A jaký by byl manžel první muž?
- 2) Bohužel i v 21. století zásadnější roli hraje to, jak my ženy vypadáme, než co říkáme, míní Danuše Nerudová
- 3) Nejsem pytlák. Jsem hajný, který pytláka chytil, říká o skandálu Nerudová
- 4) Nerudová: Mým největším handicapem je, že jsem mladá a pohledná. Babiš má ze mě strach

1) Nerudová pro Blesk: Češi si prezidentku umí představit! A jaký by byl manžel první muž? (Blesk.cz)

Do klání o Hrad se hlásí další uchazeč. Nebo lépe řečeno uchazečka. A sice někdejší rektorka brněnské Mendelovy univerzity Danuše Nerudová (43). Podle ní má být prezidentem někdo empatický, kdo nechá ego za dveřmi.

Oznámila jste kandidaturu na Hrad. Myslíte si, že jsou Češi připraveni na prezidentku?

„Z průzkumů vím, že 80 % Čechů si ženu prezidentku umí představit. Prospěla by nám hlava státu, která má empatii, umí přivést lidi k jednacímu stolu a nechat ego za dveřmi.“

Jste akademička, bývalá rektorka a ekonomka. Nebojíte se, že vás voliči nebudou vnímat jako lidovou kandidátku?

Moje představa je spíš civilní než lidová. Většinu volného času trávím na Vysočině, je to kraj mého srdce. Jsem člověk, který má hodně blízko k vesnici a přírodě a nedokážu bez toho žít. Nejšťastnější jsem s rodinou, dětmi, v lese a na rybách.“

Jak na kandidaturu reagovaly vaše děti?

„Zvykli si na svoji maminku jako rektorku, stejně si zvyknou i na prezidentku. Navíc nejsou úplně malí a nedomnívám se, že by jim to zničilo dětství. To už jsou utvořené osobnosti.“

Je váš manžel připraven na roli prvního muže?

„Už 26 let, co jsme spolu, je se mnou připraven na všechno. Bude skvělým prvním mužem. Nejsem si jistá, zda je na to ale připraven i český jazyk (smích).“

Současná první dáma Ivana Zemanová se na veřejnosti skoro neobjevuje. Bude to s vaším manželem jiné?

„Můj muž nestojí o pozornost, ale tu funkci bude plnit beze zbytku stejně tak, jako poslední čtyři roky plnil roli manžela rektorky.“

Jste pravicová nebo levicová kandidátka?

„Pokud trváte na takovém škatulkování, považuji se za středopravicovou se silným sociálním cítěním.“

Proč si myslíte, že byste zrovna vy měla být příští prezidentkou ČR?

„Naše země potřebuje prezidenta, který rozumí ekonomickým dopadům války na Ukrajině, změnám souvisejícím s oteplováním, s degradací půdy, úbytkem vody v krajině či kůrovcem.“

Budete sbírat podpisy voličů anebo vaše kandidatura bude s podporou členů Parlamentu?

„Budu sbírat podpisy spoluobčanů, to je důležité pro legitimitu nezávislé občanské kandidatury.“

Co byste vytkla prezidentství Miloše Zemana?

„Je to unavený a nemocný člověk, který je prezidentem svých spolupracovníků. Nikoliv prezidentem dolních deseti milionů, jak s oblibou říká. Pochválila bych ho ale určitě za jeho první volební období, kdy jezdil za lidmi do regionů, kam politici obvykle nejezdili.“

Každý prezident byl kritizován za některé milosti, které udělil. Jak s nimi chcete nakládat vy?

„Prezident má dodržovat ústavu. Musí konat vždy tak, aby bylo naprosto zřejmé, že zákony musí platit pro všechny bez rozdílu. Nemá zpochybňovat moc soudní a už vůbec ne výroky soudu. Abolice nebo milosti by měly sloužit jen ve výjimečných případech třeba z humanitárních důvodů. A toho pravidla bych se držela. Milost panu Balákovi je facka všem slušným lidem.“

Prezident Zeman uzavřel Jelení příkop pro veřejnost a ke vchodům do Hradu nechal dát kontroly. Necháte je?

„Hrad má být centrem kulturního dění v naší zemi. Má to být místo, které slouží všem. Ono nepomůže jenom otevřít Hrad, ale potřebujeme prezidenta, který otevře své srdce lidem. Hrad je historické místo, sídlo českých králů, ne prezidentů. Prezident tam má chodit do práce, ne panovat a zavírat se tam před lidmi. Já sama bych na Hradě nebydlela.“

Podporovala byste přijetí eura v blízké budoucnosti?

„Problém přijetí eura není ekonomický, ale politický. Nelze zavést měnu, když ji občané nevěří. Nejdřív musíme dát lidem důvěru v euro a v jeho výhody. Nehledě na to, že podmínky pro přijetí Eura nyní zdaleka nesplňujeme.“

Dlouho se ve veřejném prostoru objevuje názor, že by se mělo uskutečnit referendum o vystoupení z EU. Podpořila byste ho?

„Nepodpořila bych referendum o výstupu z EU nebo NATO. Jsou to zásadní otázky české bezpečnosti, o kterých by se hlasovat nemělo. Stejně tak jako se nehlasuje o daňovém systému. Chcete platit daně? Asi ne. To jsou ale věci, o kterých se nehlasuje.“

Kdo vám sponzoruje kampaň?

„Lidé, kteří sdílí stejné hodnoty a kteří věří, že je budu naplňovat. Vážím i každého drobného dárcu. Všechny dary budou podle zákona zveřejněny na transparentním účtu. V mé kampani platí jasné pravidlo, že nevezmu peníze od někoho, kdo by za to očekával jakoukoli protislužbu.“

Kolik vás doposud kampaň stála?

„Kampaň zahajují teprve teď, nyní jsou to nízké jednotky milionů.“

Ale vyjížděla jste už na debaty do krajů.

„Já jsem začala jezdit s přednáškou vysvětlující dopady války. Dělal jsem to, co má akademik ve veřejném prostoru dělat, aby lidé nebyli lehce manipulováni, a chápali, co se děje a jak se to děje. Při mých cestách za lidmi samozřejmě padaly i otázky týkající se kandidatury.“

2) Bohužel i v 21. století zásadnější roli hraje to, jak my ženy vypadáme, než co říkáme, míní Danuše Nerudová (Lidovky.cz)

S bývalou rektorkou Mendelovy univerzity a kandidátkou na prezidentku republiky Danuší Nerudovou Lidovky.cz mluvily o vládní pomoci potřebným, o sektorové dani i případném prezidentském bydlení na Hradě.

Lidovky.cz: Vyhlížená vládní pomoc s financemi na energie domácnostem bude nakonec nejspíš plošná. Zamlouvá se vám takový scénář?

Máte-li na mysli energetický tarif, tak v současné chvíli nejsou jeho jasné obrysy na stole, a nemohu se tak vyjadřovat ke konkrétnímu obsahu. Myslím si, že kvůli větší transparentnosti a především kvůli vysokému výdaji na tarif ze státního rozpočtu měla sněmovna hlasovat o konkrétním návrhu, nikoliv jen o rámcové úpravě, která bude poté zpřesněna prováděcí vyhláškou. Co této vládě vyčítám, je její špatná komunikace směrem k občanům.

Vláda by měla především motivovat lidi a dávat doporučení, jak tuto úsporu činit, i otevřeně přiznat obtížnou situaci. Ve veřejném prostoru je například návrh vyhlášky, který říká, že bychom si měli snížit topení na 18 stupňů. Je to změna, která obrovsky dopadne na domácnosti. My v Evropě patříme k domácnostem, které se historicky vytápějí více než na západ od nás. Celou věc měla vláda lépe vysvětlit a komunikovat. Měl by také být stanoven výčet domácností a institucí, kterých se tato vyhláška případně týkat nebude. Já si nedovedu představit, že se například domovy důchodců, Alzheimer centra nebo léčebny dlouhodobě nemocných budou vytápět na 18 stupňů. Nebo že lidé pohybující se např. na vozíku budou mít v domácnosti 18 stupňů.

Lidovky.cz: Co se týká podniků, tam by ta vládní pomoc byla namístě? Nepřijde vám, že se jí vláda tak trochu vyhýbá, třeba v porovnání s jinými evropskými státy?

Já se na to snažím dívat v dlouhodobém horizontu a musím říct, že daňový poplatník v tomto případě opravdu pláče. Posledních osm let zde byly pro určité typy výroby dotační programy na přechod od elektrické energie k plynu. Platil to daňový poplatník. A teď budeme mít dotační programy opačné, zase v provozech, kde to lze, na přecházení od plynu k elektrické energii.

Tohle velmi výrazně vyčítám předchozí vládě – neschopnost strategicky plánovat, tu honbu za nejlevnějšími energiemi i to, že vláda vytěsnila ze svých úvah a řešení diverzifikaci zdrojů a bezpečnostní riziko v souvislosti se surovinami. Navíc mě překvapila změna, která nastala v krizovém plánu. Ještě před pár měsíci platilo, že se domácnosti v případě výpadku dodávek plynu omezují až jako poslední. A dnes ráno jsem si přečetla, že

v tom krizovém scénáři, který je na stole, je to právě naopak. To mě překvapilo, protože žádná veřejná diskuze k tomu neproběhla.

Lidovky.cz: Z úřadu prezidentky byste do těchto debat více vstupovala? Navrhovala byste vládě nějaká řešení?

Určitě. Prezident je v těchto situacích osoba, která by měla být moderátorem diskuze. Měla by vystupovat například v situacích, jako je teď, a upozorňovat vládu, že špatně komunikuje, že se lidé cítí ohroženi zvyšujícími se cenami, potřebují odpovědi na svoji nejistotu. Zároveň by hlava státu měla upozorňovat, že ten problém je nedostatečně řešen. Měla by být hlavním motorem ve veřejné diskuzi a nabízet i další možná řešení. Prezident má respekt a může vytvořit obrovský tlak veřejnosti na vládu, aby problém začala řešit.

Lidovky.cz: Zmiňovala jste plné zásobníky.

To jsou všechno plusové body, které si tato vláda odpracovala. Na druhou stranu v domácí politice bohužel vidím trochu pokulhávání v tom, že se skutečně neřeší zhoršující se životní situace lidí. Jsou odhady, že 120 tisíc domácností může být odpojeno od zdrojů elektrické energie, protože nebudou mít na zálohy a vyúčtování. Inflaci a růstem cen jsou dnes ohroženy tři čtvrtiny domácností. Lidé nemají pocit, že by k nim vládní pomoc směřovala. Do vážné situace se dostávají lidé, kteří nikdy nepobírali sociální dávky a vůbec netuší, že na nějakou dávku mají nárok. Neví jak a kde si o ni požádat a stát jim často není partnerem. Příkladem budiž žádost o pět tisíc korun, kdy se nešlo přihlásit do nefunkčního systému. Přitom podotýkám, že stát o nás sbírá všechny potřebné údaje, které k výplatě dávky potřeboval. Sbírá je prostřednictvím daňových přiznání a České správy sociálního zabezpečení. Všemi těmito údaji stát disponuje.

Lidovky.cz: Podporujete tedy urychlenou digitalizaci státní správy?

Já se dokonce domnívám, že to je jediné východisko, které náš stát má. Digitalizace a racionalizace agend, které stát vykonává, mohou paradoxně pomoci v efektivním řešení schodku veřejných financí. Navíc zcela jistě by se celá řada pracovních míst ušetřila právě digitalizací. Protože ta v současnosti funguje tak, že vy sice na jedné straně vyplníte údaje do interaktivního formuláře, ale na druhé straně si ten formulář pracovník konkrétního úřadu vytiskne a jde ho založit do šanonu. Klíč je skutečně digitalizovat tyto procesy a s tím my bojujeme.

Lidovky.cz: Trápí vás demotivace mladých lidí. Jak – nejen jim – chcete navrátit důvěru v politiku? Zajímají mě konkrétní kroky.

Není to jen o mladých lidech, ale i o dalších specifických skupinách ve společnosti. Začnu-li mladými, tak mají pocit, že jejich problémy nikdo z politiků neslyší a nepovažuje za

důležité. Typickým příkladem může být nedostupnost bydlení, která kvůli tomu, že se dlouhodobě neřeší a kvůli vnějším okolnostem, jako je růst inflace a sazeb hypotečních úvěrů, už přerůstá z nedostupnosti vlastnického bydlení i v nedostupnost nájemního bydlení. Jde o seriózní sociální problém, který nikdo neřeší.

Na druhé straně skupina seniorů má pocit, že je také nikdo nevyslechne, protože i oni mají nárok na důstojný a kvalitní život. Celá řada seniorů nemá dostupnou lékařskou péči v rozumné dojezdové vzdálenosti. Bydlí na venkově bez infrastruktury, lékařů i zájmu okolí. Musí jezdit do krajského nebo okresního města a nežije se jim kvalitně, byť celý život pracovali a odváděli příspěvky na sociální zabezpečení. Mají pocit, že na kvalitu jejich života se zapomíná.

Lidovky.cz: Velkým tématem je nyní tzv. válečná daň, o níž se říká, že jde o převlečenou sektorovou daň. Byla byste pro ni?

Já v otázce sektorové daně vidím v tuto chvíli pouze špatné a méně špatné řešení. Vládě vyčítám, že neproběhlo jednání hlavních aktérů. Nebyl žádný kulatý stůl a komunikace mezi vládou, ČEZ, minoritními akcionáři, nezávislými producenty a Hospodářskou komorou. V tuto chvíli jsou nějaká řešení na stole a já jsem pevně přesvědčena, že z toho jednání by mohlo vzejít daleko lepší řešení, než je tzv. windfall tax (česky doslova daň, kterou přinesl vítr – pozn. red.). Jsem pevně přesvědčena, že vždycky z jednání mohou vzejít konsensuální varianty, které jsou daleko lepším řešením než ty varianty řešení, které vidí pouze oddělení jednotliví individuální aktéři problému.

Tzv. windfall tax nepovažuji za šťastné řešení, a to z toho důvodu, že jde o obrovský precedens. Vytvářelo by to značnou nejistotu. Máme srpen, a pokud by vláda chtěla zdanit zisky tohoto roku, muselo by to vyjít ve sbírce zákonů k 31. prosinci 2022. To je extrémně krátký čas. A navíc je zde rozsudek Ústavního soudu, který jasně říká, že daň nelze uvalovat retroaktivně. Stát by měl vytvářet jisté podnikatelské prostředí a společnosti by měly vědět, jakému daňovému systému budou v následujícím roce čelit, tak, aby to mohly promítnout do svých nákladů, cen a strategií.

Lidovky.cz: Řeknete nám jména svých velkých sponzorů?

Jejich jména nejsou žádným tajemstvím. Najdete je na transparentním účtu, který jsem zveřejnila jako první kandidát. Mezi nejčerstvějšími velkými dárci jsou například Diana Rádl Rogerová či Alexandra Kala. Ty, kteří přispěli ještě před startem kampaně a zveřejněním transparentního účtu, máme vyjmenované na webu.

Lidovky.cz: Jste historicky první žena, která má podle průzkumů šanci dostat se do druhého kola přímé prezidentské volby. Vnímáte v této souvislosti nějaký tlak?

Samozřejmě, že vnímám obrovskou odpovědnost, protože na ženy a jejich schopnosti je v tuto chvíli namířen reflektor. Je to úplně nová věc. Logicky tak podléhám většímu drobnohledu a zájmu než mužští kandidáti. Mám pocit, že naše společnost už si na to ale začala zvykat, protože vnímám obrovský posun i v oblasti mediální sféry.

Tlaku čelím asi úplně stejně jako jakákoli jiná žena, která je ve veřejném prostoru a je to ten stejný příběh, že bohužel i v 21. století velmi významnou a daleko zásadnější roli hraje to, jak vypadáme a jak se oblékáme, a až druhotně se zkoumá to, co říkáme.

Lidovky.cz: Jsou nějaká specificky ženská témata, která byste chtěla v úřadu zvednout?

Já mám tři základní okruhy témat. Tím prvním je řešení ekonomických dopadů bezprecedentní krize, kterou všichni zažíváme. Bohužel to není nic krátkodobého. Bude to dlouhodobější a do stavu před válkou se již nevrátíme. Druhým okruhem je naše společnost a kvalita života. Chci se věnovat i řešení specifických problémů skupin – to jsou například témata kvality života seniorů, problémy mladých lidí a rodin, specifické potřeby lidí s handicapem. Dnes máme například celou řadu handicapovaných lidí, kteří vystudují vysokou školu a mají poté obrovský problém nalézt zaměstnání. Nevyužíváme jejich kapacit, talentu a odhodlání. Třetí velké a aktuální téma je změna naší krajiny související se změnou klimatu. Jedná se o extrémní výkyvy počasí, sucho na řadě míst naší země, riziko povodní, snižování kvality zemědělské půdy kvůli extenzivnímu hospodaření i potravinovou soběstačnost České republiky. To jsou tři hlavní okruhy, kterým se budu v kampani věnovat.

Lidovky.cz: Koho byste si s sebou vzala na Hrad? Máte už nějaká konkrétní jména?

To je velmi předčasné. Samozřejmě i moje zkušenost je, že tým, kterým se obklopíte, je naprosto klíčový. Mým základním požadavkem je samozřejmě morální kredit a bezúhonnost. Nějaká jména člověk v hlavě má, ale konkrétní rozhovory rozhodně přijdou na pořad dne až na podzim.

Lidovky.cz: Kde byste jako prezidentka bydlela? Líbí se vám Lumbeho vila?

Já bych určitě v roli prezidentky nechtěla bydlet na Hradě. Chtěla bych, aby se Pražský hrad jako symbol českého národa otevřel lidem. Myslím si, že prezident má na Hrad chodit do práce vykonávat úřad a rozhodně by se tam neměl zavírat jako ve slonovinové věži. Od toho se odvíjí to, že bych ráda určitě bydlela někde jinde. Ráda po diskusi s ochrannou službou případně využiji možností, které budou nabídnuty tak, aby tím ochranná služba netrpěla.

Lidovky.cz: Čili areál Pražského hradu nepřipadá v úvahu?

Pro mě určitě ne. Já jsem člověk, který potřebuje dýchat a skutečně si myslím, že to místo by mělo být kulturní a společenskou křižovatkou a být maximálně volně přístupné pro lidi. Prezident by měl využívat reprezentativní prostory pro jednání a přijímání návštěv. V 21. století by to nemělo být místo, kde prezident bydlí.

Lidovky.cz: Jezdí s vámi v rámci kampaně i manžel? Jak jinak vás podporuje?

Můj muž se mnou občas chodí sbírat podpisy, ale programově se mnou road show, kterou teď jedeme, nejezdí. Manžel je naprosto úžasný člověk a podporoval mě vždycky ve všem, takže i teď je mi velkou oporou a můžu se na něj ve všem spolehnout.

3) Nejsem pytlák. Jsem hajný, který pytláka chytil, říká o skandálu Nerudová (Seznamzpravy.cz)

Prezidentská kandidátka nejvíc prosazuje velkou reformu školství, bez toho se podle ní zamrzlá země dál nepohne.

Jaká je, co si myslí a jak reaguje na kritiku Danuše Nerudová, která patří mezi tři hlavní favority prezidentské volby?

Profesorka ekonomie a bývalá rektorka Mendelovy univerzity, jejíž preference nejrychleji rostou, mluví v rozsáhlém rozhovoru pro Seznam Zprávy třeba o tom, proč do kampaně po americku zapojila celou rodinu včetně dvou synů.

Popisuje také, kdy a jak zjistila, že někdy lze dosáhnout cíle i jinak než prorazit hlavou zedí. Vysvětluje, jakou cítí zodpovědnost za kauzy se snadným získáváním titulů na Mendelově univerzitě, kde byla rektorkou.

Přemýšlí o tom, proč je jí vytýkáno, že nemá hluboké názory. Ale úplně nejvíc se rozmluví, když přijde na řadu vzdělávání a zaostalé školství, na jehož reformu by jako prezidentka tlačila.

Vůbec ale nemyslí to, jestli má být víc matematiky, cizího jazyka nebo třeba občanské výchovy. „Chtěla bych, abychom na školách vedli děti k tomu, že se nemají bát udělat chybu,“ překvapí Nerudová svým plánem.

Jsem hajný, ne pytlák

Často říkáte, že na rozdíl od hlavních soupeřů nemáte problémy se svou minulostí. Vidíme ale, že v prezidentské kampani se na každého něco hledá. Existuje něco, čeho se bojíte, že se na vás vytáhne?

Já se ničeho nebojím. Není nic, co by se dalo vytáhnout.

A nemůže to být kšeftování s diplomy na Mendelově univerzitě, kde jste byla rektorkou? Národní akreditační úřad pro vysoké školství řeší podezření na snadnou a rychlou cestu k doktorátu z ekonomie pro studenty z Rakouska.

Studijní programy jsou v odpovědnosti děkana fakulty. Už jsem na to několikrát reagovala, že v tomto případě jsem byla hajný, který chytil pytláka. Ten případ se díky mně začal vyšetřovat. Nic se nezametlo pod koberec a díky mně jsou i výsledky úřadu.

Ze záznamu akreditační komise ale vyplývá, že trvalo příliš dlouho, než na to vedení univerzity přišlo.

Upozorněna na podezření jsem byla někdy v únoru a hned jsem požádala prorektora pro studium, aby se na ten případ podíval. On mě během asi 10 dnů informoval, že to podezření je skutečně důvodné. Iniciovala jsem kontrolu. Začala jsem jednat v momentu,

kdy jsem se to dozvěděla. Univerzita však musela jednat podle lhůt a pravidel.

Víc jsem dělat nemohla

Komise vám vytýká, že nebyly nastaveny mechanismy, aby se tyhle věci odhalily včas.

Mluvíme tady o překladovém plagiátorství, to není běžné plagiátorství. Když jste například německy mluvící, vezmete si odbornou literaturu v němčině a přeložíte ji do angličtiny. Žádná univerzita dnes nedisponuje antiplagiátorským softwarem, který by tohle byl schopen odhalit.

Říkáte: „Dělala jsem, co bylo v mých silách.“ Necítíte přesto nějakou zodpovědnost?

Neříkáte si zpětně, že jste mohla jako rektorka udělat víc?

Já jsem okamžitě jednala a učinila všechny kroky, aby se věc vyšetřila. Sami Rakušané na odhalení pracovali osm měsíců, a to měli obrovský tým lidí.

Manžel pracuje, ano!

A co váš manžel? Nebojíte se, že se bude hledat jakýkoliv případ z jeho právnické kanceláře nebo působení na antimonopolním úřadu?

Ničeho takového se neobávám. Manžel si je vědomý toho, že zřejmě nebude moct v plném rozsahu vykonávat advokátní praxi. Sám v rozhovoru pro vaše médium řekl, že je připravený svoji advokátní praxi přerušit, pokud by se vyskytla nějaká překážka.

On je partnerem v největší tuzemské právnické kanceláři, která má spoustu obchodů se státem. Vy říkáte, že přijmete nějaká opatření, aby bylo jasné, že nemůže dojít ke střetu zájmů. Jaká?

Vím, že naše společnost na to není zvyklá, ale na Západě od nás je naprosto běžná věc, že manželky či manželé hlavních vrcholných politiků chodí do práce. Manžel finské premiérky je investor, manžel estonské premiérky je investiční bankéř.

Naše společnost není zvyklá na to, že ve vysokých funkcích jsou ženy a jejich manželé pracují. Automaticky se předpokládá, že stejně jako se ženy vzdávají svých kariér ve prospěch svých mužů, budou tak činit i oni.

Opomíjený syn v autě

Naše společnost také není zvyklá, že se do kampaně zapojí celá rodina. Vás veřejně podporuje nejen manžel, ale na mítincích i starší syn. S mladším jste teď natočila video. To je taková americká kampaň, ukázková čítanková rodina. Jak dlouho jste jako matka přemýšlela, jestli v kampani ukázat i děti?

Uvažovala jsem o tom velmi dlouho, protože jsem si byla vědoma všech věcí, které jsou s tím spojeny. Nikdy bych na to nepřistoupila, kdyby to bylo proti vůli mých dětí. Vím, že u nás není běžné vídat děti v této roli. Ale to je proto, že v exponovaných funkcích nejsou

ženy a matky, pro které jsou děti běžnou součástí i pracovního života.

Chápu, že politici-muži s dětmi tolik nejsou, protože mají manželky, které se většinou starají o děti, aby oni mohli dělat kariéru. Ale já chci mít děti i během kariéry jako součást mého života.

A co vašim synům teď říkají spolužáci a kamarádi, když je vidí v prezidentské kampani a ve videích na sociálních sítích?

Neříkají vůbec nic špatného. Musím říct, že zapojit se bylo rozhodnutí synů. O staršího syna jsem žádný strach v podstatě neměla, protože je mu už 16 let a zodpovědně se dokázal rozhodnout sám. Nicméně ten mladší to pak trochu těžce nesl a říkal, že ho opomíjíme. Po diskuzi s ním jsme tedy souhlasili, že i jeho zapojíme.

To není novinářina

Chceme se také zeptat, jestli jste si ukradla 17. listopad pro sebe. Pojd'me se ještě vrátit k události, kdy jste byla kritizovaná, že jste se postavila do čela průvodu, který byl nepolitický.

Já jsem se k tomu vyjádřila a myslím, že k tomu proběhla i zajímavá diskuze.

Možná jste tím nechtěně ukázala mocenské instinkty. Vidím velký dav lidí, který se srocuje, tak se automaticky postavím do jeho čela. Ale vážně – nelitujete teďka trochu, že jste se na to raději nevykašlala?

Nelituji. Slavím 17. listopad každý rok, účastnila jsem se oslav i letos. Velmi jsem si vážila, že jsem byla pozvaná a požádána, abych natočila zvací video a byla v první řadě. Myslím si, že to je naprostá bouře ve sklenici vody a že to s nezávislou novinářinou paní Witowské, která mě za to kritizovala, nemá nic společného. Připomenu jen, že Světlana Witovská žije s bývalým diplomatem Pavlem Kolářem, který pracuje pro tým Petra Pavla.

Na moje názory se neptají

Jak si vysvětlujete častou výtku, že nemáte žádné názory nebo že kloužete po povrchu?

Já o tom přemýšlím a možná je to o tom, že padají pořád otázky na mnohokrát vysvětlené věci. A na mé názory se novináři prostě neptají. Když si čtete rozhovory, myslím si, že by mohla padat celá řada skutečně obsahových názorů na to, co člověk chce dělat a jakou má vizi. Jasně se vyjadřuji k otázkám zahraniční politiky nebo k ekonomickým a sociálním tématům. Doufám, že moje názory se k lidem dostanou.

Zároveň platí, že nejste političkou, jste občanskou kandidátkou, takže širší veřejnost vás prostě detailně nezná. Tedy ani vaše názory nebo životní příběh. A vy v kampani sama nejvíc komunikujete rodinu, to, že jste matka, žena.

Jednoduše řečeno, každá kampaň má různé fáze a každý kandidát se nachází v různých fázích. O svých názorech jsem ale veřejně mluvila už jako rektorka nebo členka různých expertních skupin a jsou i hlavním obsahem besed v regionech a mých rozhovorů s lidmi.

Babiš bez finále

Chápete první kolo tak, že se vybírá soupeř Andreje Babiše pro finále?

Já si myslím, že Andrej Babiš se vůbec do druhého kola nemusí dostat.

A jak se to může stát, když vidíme, že jen hnutí ANO má preference mezi 25 a 30 procenty, což na postup do druhého kola stačí?

Může se stát po televizních diskuzích, že se voliči přichýlí k jiným kandidátům. Víte, když sbíráte podpisy a jezdíte po celé České republice, mluvíte s opravdu mnoha lidmi. Petici nám přicházeli podepsat i lidé, kteří volí hnutí ANO. A z rozhovorů s nimi vnímáte, že oni si nepředstavují Andreje Babiše jako prezidenta.

Průzkumy ukazují, že máte silnou podporu u mladších a liberálnějších voličů. Jak chcete oslovit ty starší a konzervativnější?

Moje podpora je rozložená napříč věkovými kategoriemi. Ano, na diskuze a besedy chodí častěji mladší lidé, které zajímají témata jako je bydlení, vzdělávání, budoucnost, udržitelnost. Ale mluvím i k lidem ve středním věku, ve kterém sama jsem, a také k seniorům.

Jedním z mých velkých témat je důchodová reforma a aktivní stáří. Jezdím také do domovů seniorů a bývají to velmi vřelá setkání. Tento týden jsem byla na diskuzi Letokruhu, což je organizace, která se zabývá dobrovolnictvím seniorů. Nemám strach, že bych seniorům neměla co nabídnout.

500 korun? Obrovský úspěch

Často se chlubíte svou rolí v čele důchodové komise a že jste dokázala zařídit shodu politiků z různých stran. Ale upřímně: jediný výsledek, výchovné – pětistovka k penzi za každé dítě, není to málo? To přece není žádná reforma.

Naopak, to je obrovský úspěch, že poprvé po 30 letech vznikl návrh, který s koncem vlády nespádl pod stůl a za svůj si ho vzal ministr nové vlády s tím, že komise odvedla dobrou práci. Tato vláda si osvojila i další naše návrhy, které teď věřím budou následovat.

Zaplaťpánbůh za pětistovku výchovného, když se podíváte, jak se teď rozvírají nůžky kvůli mimořádné valorizaci penzí, která je nastavena špatně. Jsou velké rozdíly mezi důchodci s nízkými a vysokými penzemi. Pětistovka aspoň trochu překlene tu mezeru, protože ženy mají v průměru o 3 tisíce korun nižší penzi.

Vláda vás zařadila mezi trojici prezidentských kandidátů, které doporučuje svým voličům. Jak je těžké v tom bruslit, když cílíte na vládní voliče a zároveň potřebujete oslovit i ty nespokojené s Fialovým kabinetem?

Podpory si vážím, ale jsem nezávislou občanskou kandidátkou. Nejsem nikomu zavázaná. Víte, že dlouhodobě kritizuji řadu kroků, které tato vláda dělá. Že není rozpočtově odpovědná tak, jak jsem předpokládala. Že nedošlo k revizi výdajové strany státního rozpočtu. Že není předložen střednědobý plán konsolidace veřejných financí. Že pomoc lidem a firmám s drahými energiemi přišla pozdě. Že deštník proti chudobě přišel pozdě a než se otevřel, celá řada lidí zmokla. Že vůbec celá komunikace ohledně válečné daně byla velmi neprofesionální.

Snažím se vypichovat věci, které nejsou správně, a nabízím a říkám, jakým způsobem by to vláda měla řešit lépe.

Přijdou další krize

Vaším sloganem je Naděje na lepší časy. Tak nám řekněte, jak si představujete budoucnost Česka?

Hovořím o vizi, jaká by naše společnost měla být po 5 letech mého působení ve funkci prezidentky, a dívám se i dál do budoucnosti. Na jedné straně mluvím o moderní společnosti a moderním státu, který podporuje aktivní lidi, vytváří jim podmínky a příliš je nereguluje.

Na straně druhé mluvím o tom, že moderní společnost je taková, která má přívětivou tvář i pro občany, kteří potřebují s čímkoliv pomoci. Moderní společnost by měla být schopná velmi efektivně řešit všechny základní životní situace, do kterých se lidé dostávají.

Dobře, to jsou líbivé věty, na nichž se mnozí shodnou. Ale co konkrétně udělat?

Pomoci lidem. S tím souvisí i například digitalizace. Představuju si, že naše společnost udělá za 5 let velký technologický pokrok. Především, že ho udělá stát. Nejenom že bude sbírat data, ale že bude schopen analyzovat a že na jejich základě bude schopen řídit. To znamená, že bude schopen zvládat krize. My jsme covid nezvládli právě kvůli tomu, že jsme toto neuměli. A je jasné, že určitě přijdou další krize, tak to považuji za nezbytné, abychom se skutečně stali moderním státem.

Bojíme se riskovat

Často mluvíte o zásadní změně vzdělávacího systému. Co tím myslíte?

Dneska vychováváme studenty, kteří jsou víceméně pasivní a průměrní. A měli bychom se snažit docílit toho, co existuje na západ od nás. Tedy, že budeme vychovávat mladé odvážné, aktivní lidi. Takové, kteří když skončí školu, budou chtít podnikat, nebudou mít

strach udělat chybu a riskovat. Budou schopni nést odpovědnost a vyhledávat příležitosti.

To se dá nějak naučit? Vždyť to je možná naše národní povaha, že se bojíme, hlavně abychom neudělali chybu.

To, co jsem jmenovala, je soubor dovedností a kompetencí, který se souborně nazývá podnikavost. Jsou to dovednosti, které by se měly učit ve školách, jako se učí na západ od nás. Vedou děti k tomu, že se nemají bát udělat chybu, protože díky tomu hledají nová neotřelá řešení.

Když se podíváte na statistiku, kolik chce podnikat z žáků nebo studentů, kteří končí školu, tak na západ od nás je to 80 procent, u nás třetina. A když se podíváte na důvody, proč nechtějí podnikat, zjistíte, že 55 procent z nich má strach z neúspěchu.

Dobře, ale to je zakořeněno v naší společnosti. To jako prezidentka asi nezměníte, ne?

Pořád mluvíme o druhé ekonomické transformaci, ale ta se neuděje bez transformace společnosti. Bez toho, že naše společnost nebude nálepkovat lidi na neúspěšné. Protože neúspěch je lístek k dalšímu poznání. A ke konečnému úspěchu.

Třeba v Izraeli, který vidí příležitost i v krizových situacích a je velmi inovativní zemí, vidíme zásadní rozdíl. Člověk, který dvakrát neuspěje, tam má obrovský kredit právě proto, že je schopen nést riziko a umí vyhledávat nové příležitosti. A jsou to právě tito lidé, kteří mají odvalu neuspět a potom na konci dne udělají velkou věc, která posune společnost. I my musíme vychovávat mladé odvážné lidi, kteří nebudou mít strach. Ano, je to běh na dlouhou trať.

Zapomeňme na Marii Terezii

Co s tím jako prezidentka uděláte, když vidíme, jak moc je školství konzervativní a že i plánovaná změna vzdělávacích programů na ministerstvu školství vázne?

Prezident je symbol, má obrovský neformální vliv ve veřejném prostoru a jsou témata, která má možnost přinášet. Otevírá diskuzi, moderuje ji. Je to ambiciózní představa, ale právě proto potřebujeme prezidenta, který má energii, sílu a odvalu dělat odvážné věci.

Největší omyl je ten, že si každý myslí, že se to vyřeší tím, že se dají do školství další peníze. Nevyřeší to další peníze. Potřebujeme změnu didaktických metod, odklon od systému Marie Terezie a biflování k tomu, že se třeba budou děti učit více porozumění psanému textu a dalším dovednostem.

Čili jako hlava státu byste si změnu vzdělávání vzala jako téma číslo jedna a nejmíc ho tlačila?

Mými tématy jsou stejně tak sociální soudržnost a samozřejmě udržitelná společnost. Pochopení tématu udržitelnosti. A toho, že skutečně jsme se dostali na hranici limitu

planety a že nám ujel v udržitelnosti vlak. Doběhl nás už v energetice. Já třeba vůbec nechápu, že vláda v nějakém zvláštním režimu ještě nenařídila, že jakákoliv velká novostavba – jako například supermarket – musí automaticky mít solární panely. Protože každé procento, které ukousneme z uhelných elektráren, je dobré.

Hlavou proti zdi už ne

Když tak vzýváte prohry, jaký byl váš největší neúspěch, z něhož jste se poučila?

Vy se tomu možná smějete, ale když headhunteri vybírají špičkové manažery, vždy sáhnou po tom, který udělal chybu. Protože vědí, že ten člověk se nebojí riskovat a že se poučil. Ale ke mně – když jsem byla v roli prorektorky, byla jsem v jeden moment rektorem odvolaná, protože jsme se prostě nepotkávali v představách budoucnosti univerzity.

Já jsem byla vizionářka, která dává vize, a chtěla věci posouvat. On byl konzervátor, který byl spokojený s dosavadním stavem univerzity. O několik let jsem na místo rektorky usedla já a používala jiný styl řízení než on.

A to poučení?

Pro mě to odvolání bylo velkým poučením v tom manažerském slova smyslu. Že člověk skutečně zjistil, že někdy lze dosáhnout cíle i jinak než prorazit hlavou zeď.

Takže pro headhuntery to bude přitažlivé, když neuspějete v prezidentské volbě, ale napíšete do životopisu, že to je ten neúspěch, kterým se můžete chlubit, protože jste se nebála riskovat?

Když kandidujete jako jediná žena na funkci prezidentky České republiky, vůbec si nemůžete připouštět, že by to nevyšlo. Ten, kdo kandiduje, si takovou variantu teď vůbec nemůže připouštět.

4) Nerudová: Mým největším handicapem je, že jsem mladá a pohledná. Babiš má ze mě strach (CNN Prima News)

Když člověk chce být českým prezidentem, nesmí o sobě pochybovat. V rozhovoru pro CNN Prima NEWS to říká Danuše Nerudová, jedna z největších favoritek boje o Hrad. Těsně před finální fází ostře sledovaných voleb mluví třeba o tom, v čem se liší od Petra Pavla a co jí vadí na současné vládě. A také, že je možné, že se Andrej Babiš bojí diskutovat se ženou.

Když člověk znenadání vstoupí do světa velké politiky, pochybuje o sobě hodně?

Nepochybuje. Nemůže.

Nemůže? Protože je to slabost?

Pochybovat o sobě je sice lidské, když ale kandidujete na prezidenta republiky, nesmíte o sobě během volebního boje pochybovat ani na sekundu.

Nezapochoybovala jste o sobě ani ve chvíli, kdy Václav Klaus řekl, že nechápe, jak jste se mohla stát profesorkou, jelikož on by vám nedal ani zápočet?

Nepochybovala jsem o sobě ani na minutu, ani na sekundu, ani na milisekundu, ani na pikosekundu.

Naštval vás jeho výrok?

Ne. Mně je vlastně úplně jedno, co pan Klaus říká.

Přestože je to člověk, který vykonával funkci, o kterou se nyní ucházíte?

I přesto.

Vy byste Klausovi dala zápočet?

Dala bych mu ho za to, jakým způsobem se u nás transformovala ekonomika. Rozhodně bych mu ho ale nedala za věci kolem klimatické změny.

A za jeho názory na zahraniční politiku státu?

Jde o člověka, který nás přivedl do Evropské unie. Takže ano.

Také však jde o člověka, který se nechal fotit se svatojiřskou stuhou.

To je druhá věc. Podle mého je třeba rozdělovat to, co udělal v úřadu prezidenta, a to, čím se prezentuje teď.

V souvislosti s ním jste sama nakousla téma klimatické změny. Na svých stránkách píšete, že víte, jak ji řešit. Jak?

Musíme Green Deal přestat chápat jako hrozbu, je nutné jej vzít jako příležitost. Řešení energetického mixu existuje a posílí naši nezávislost, bezpečnost i rozumné ceny za energie. Jen to vyžaduje změnu stavebního zákona – všechny nové průmyslové stavby a parkoviště před supermarkety by například měly mít povinně určité procento solárních

panelů. Dávno také měla existovat komunitní energie. Jinak řečeno: Lidé na vesnicích mají mít možnost dodávat sousedům přebytky energie ze solárních panelů, které si před tím umístili na své stodoly. Je třeba vytvořit i pobídky pro obce, aby ve větší míře vznikaly větrné elektrárny. Takže ano – řešení existují. Jen se musí chtít. A musí se to podporovat.

Není nešťastné, že se otázka klimatické změny pro mnoho lidí zúžila na představu aktivistů házejících kečup po obrazech velkých umělců?

S tím samozřejmě nesouhlasím. Studentský aktivismus naopak podporuji – jakmile mají mladí potřebu vyjádřit, že nastala klimatická nouze, že z toho mají strach, měli bychom jim naslouchat. Dost mě taky mrzí, že se u nás otázka zelené politiky velmi dlouho omezovala na elektromobilitu, což je jen dílčí výsek.

Může vůbec prezident za současných legislativních podmínek reálně ovlivňovat postoj státu ke klimatu?

Může, Václav Klaus je toho zářným příkladem. Je to vlastně přesně věc, kterou by prezident měl dělat. Pokud vykonává svůj úřad aktivně – což se teď neděje – má obrovský neformální vliv. Je právě tím, který by měl ve veřejném prostoru otevírat i témata pro společnost nepříjemná. Měl by být schopen moderovat diskusi mezi znesvářenými tábory. Upozorňovat, že tu jsou lidé, kteří mají ze zelené transformace obavu. V neposlední řadě umět tyto obavy rozptylovat. Dokázat lidem přesvědčit, že jde o jedinečnou příležitost k technologickým změnám, nastartování ekonomiky a vytvoření nových pracovních míst.

Z toho vyplývá, že prezident by měl být nositelem vyšších morálních hodnot. Určitým vzorem pro společnost.

Samozřejmě. Takovou roli prezident bezpochyby má, momentálně nám přitom v Česku bohužel chybí. A podle toho naše společnost i vypadá... Je přece normální, že zákony platí pro všechny. I pro prezidenta.

A i pro jeho spolupracovníky. Právě za výběr lidí, jakými se Miloš Zeman obklopil, je současný prezident hojně kritizován. Přidala byste se k této kritice?

Ano, podle mého jde o obrovský problém. Myslím, že všichni, kterými se prezident obklopuje, by měli mít vysoký morální kredit a být bezúhonní. A všichni by měli mít bezpečnostní prověrku.

Už máte představu, koho byste si vzala s sebou na Hrad?

Nějaké diskuse už probíhají. Vzhledem k tomu, že odborníků a osobností tohoto typu není v Česku neomezené množství, si ale konkrétní jména nechám prozatím pro sebe.

Pokud se opravdu stanete prezidentkou, poměrně brzy budete muset rozhodovat třeba o nominování několika ústavních soudců. Máte i v jejich případě představu, o

koho by šlo?

Povedu o tom diskusi s akademickou sférou, se soudcovským stavem. Nějaká jména v hlavě mám. Preferuji, aby kolektiv soudců měl velkou míru diverzity. Je velmi důležité, aby zahrnoval lidi s pravicovým, levicovým, konzervativním i liberálním smýšlením, muže i ženy.

„Rozhodně bych se nezachovala jako prezident Zeman, který ani nepřišel na jednání vlády, ani si nevzal slovo v Poslanecké sněmovně, přesto posléze zákon vetoval“

V boji o Hrad máte v zádech podporu pětikoalice. Jak byste coby ekonomka zhodnotila způsob, kterým její vláda přistupuje k energetické krizi?

Její podpory si velmi vážím. Pokud mě ale sledujete, tak víte, že jsem k vládní ekonomické pomoci často kritická. Závěrem roku například končí fixace cen energií, 37 procent domácností není schopno v měsíčním rodinném rozpočtu nic ušetřit. A my pořád nevíme, co bude od ledna. Bude sociální tarif? Vláda by ho měla představit, aby se lidé neocitli v nejistotě a zkraje roku 2023 znovu nedemonstrovali kvůli strachu, že nebudou mít z čeho zaplatit složenky.

K demonstracím tohoto typu už v minulých měsících došlo. Nemálo z přítomných si tam nevystačilo jen s protivládními hesly, otevřeně také vyjadřovali podporu Putinovi, Rusku. Dá se s takovými jedinci podle vás diskutovat, přesvědčovat je? Nebo to nemá cenu?

Náčelník vojenské policie Otakar Foltýn v jednom z rozhovorů řekl, že tyto lidi už nic nepřesvědčí. Ale že je extrémně důležité, abychom druhé skupině demonstrantů – tedy těm, kteří se ocitli v tíživé sociální situaci s mají strach – podali pomocnou ruku. S tím souhlasím. Oni stojí na hraně toho, že by mohlo dojít k jejich radikalizaci. Tomu je třeba zabránit.

Jak byste jedním slovem nazvala lidi typu pana Vrábela, Tušla, Čermáka?

Jedním slovem je nazývat nebudu. To je nálepkování, které by prezident neměl dělat.

Popište je tedy ne jedním slovem, ale jednou větou.

Jsou to lidé, kteří velmi často podléhají dezinformacím. Kterí jsou zcela jistě financováni cizí mocností. A kteří představují bezpečnostní riziko pro Českou republiku.

Je v české politice někdo, s kým byste se štítla sednout za jeden stůl?

Určitě bych měla obrovský problém si sednout za jeden stůl s někým z komunistické strany. To určitě. Komunisti už ale naštěstí nejsou v Poslanecké sněmovně.

Hodně emocí u svých oponentů vyvolává i Andrej Babiš, jeden z vašich největších kandidátských konkurentů. S ním zatím u jednoho stolu zaručeně sedět nebudete, až

do konce roku se hodlá vyhýbat všem televizním debatám. Je to pro vás výhoda nebo nevýhoda?

Jde o jeho rozhodnutí. Možná má strach diskutovat se ženou.

Strach má dnes leckdo, psychiku lidí cuchají covid, válka i energetická krize. Jakým způsobem byste se coby prezidentka snažila uklidnit vystrašené spoluobčany?

Něco takového vidím jako hlavní úkol prezidenta. Nejde přece jen o válku. Kromě toho, že se lidé bojí, jak zaplatí složenky, máme i ve velmi krátkém sledu už třetí volby. A při nich se pokaždé hodně nahlas ozývají různé populistické výkřiky. Logicky – ve volbách je vždycky nejjednodušší využívat lidského strachu. Ve veřejném prostoru se bohužel nenašel nikdo, kdo by vyslal dostatečně silný pozitivní signál. Kdo by řekl: „A dost. Jsme silný stát, máme silné instituce. Nenecháme nikoho padnout na kolena.“ Přesně tohle má dělat prezident.

Jak si vůbec máme představit váš přístup k prezidentské funkci? Chodila byste kupříkladu na vládu, apelovala byste na ni, navrhovala konkrétní řešení?

To není úlohou prezidenta. Hlava státu má moderovat diskusi, stabilizovat politickou situaci. Má právo chodit na jednání vlády. Vzít si slovo na jednání Poslanecké sněmovny, objevovat se na všech výborech. Toho bych v zásadních případech zcela jistě využívala, konkrétně určitě při projednávání státního rozpočtu. Rozhodně bych se nezachovala jako prezident Zeman, který ani nepřišel na jednání vlády, ani si nevzal slovo v Poslanecké sněmovně, přesto posléze zákon vetoval. Takto by komunikace prezidenta České republiky jistě vypadat neměla.

Využívala byste jako prezidentka zámek v Lánech podobně často jako právě Zeman?

Moje srdce tíhne spíš k Vysočině. Osobně myslím, že Lány by měl prezident používat jen k reprezentačním účelům.

Jako prezidentka republiky byste byla i vrchním velitelem ozbrojených sil České republiky. Byla byste si v této oblasti jistá?

Od toho má prezident Generální štáb. Rozhodně to není jak v pohádce Šíleně smutná princezna, kde dva rádcové s černými klobouky a silnými brýlemi stojí před mapou a překřikují se: „Obětujeme levé křídlo! Obětujeme pravé křídlo! Ne, obětujeme obě křídla!“ Kdepak, takhle to fakt nefunguje. Prezident si nemůže dovolit jen tak stoupnout na balkon a vyhlásit válku. Ve válečném stavu nedělá nic sám, všechno musí schválit Poslanecká sněmovna. Prezident dokonce ve válečném stavu nemůže ani vetovat zákony. V takto zásadní chvíli musí národ uklidňovat. Dávat ostatním naději, odvahu. Dělat tedy přesně to, co dělá prezident Zelenskyj.

Měl by kromě toho být i uvážlivější než vy, když jste měla po nedávném dopadu rakety na polské území ihned na sociálních sítích jasno, že pocházela z Ruska, byť byla ve skutečnosti ukrajinská?

Vycházela jsem z toho, co řekla ministryně obrany. O ruských raketách mluvil i Petr Pavel a další. Já jsem jasně konstatovala, že je nutné zachovat klid. Nicméně: Pokud máte žháře, který vám zapálí dům, přijedou požárníci a začnou hasit, voda třeba proteče až k vám do bytu. A kdo má pak odpovědnost za škodu? Hasiči? Nebo ten, kdo zapálil dům? Pochopitelně ten, kdo zapálil dům.

To ale přece nikdo nezpochybňuje. Jen je namístě podotknout, že bezprostředně po dopadu rakety na Polsko se třeba právě vámi zmíněný Petr Pavel vyjádřil zdrženlivěji.

Víte, já nazývám věci správnými jmény. Nebagatelizuji. Už 10. října, dávno před Poslaneckou sněmovnou či Evropským parlamentem, jsem Rusko označila za teroristický stát. Nevšimla jsem si, že by Petr Pavel řekl to samé.

„Nikdy v historii prezidentských voleb dosud nebyla silná ženská kandidátka. Proto tomu ani teď nikdo nevěřil. Jsem žena, navíc mladá, k tomu i pohledná. To je největší handicap, který mám“

Jak by tedy podle vás měly v budoucnu vypadat diplomatické vztahy s Ruskem?

To je obrovský úkol, který leží před Evropskou unií a mezinárodním společenstvím. V tuto chvíli nemáme vůbec definovanou strategii. Chceme, aby se Rusko úplně izolovalo? Nebo nám půjde o obnovení komunikačních kanálů? Chceme podporovat opozici, aby v Moskvě došlo k převratu? Nebo nám jde o něco jiného? Rusku vlastně ani nikdo neřekl, co bude impulzem k ukončení sankcí. Bude to úplné stažení vojáků z Ukrajiny? Nebo něco jiného? Nic z toho není definováno. Hlavním hráčem je samozřejmě prezident Zelenskyj. Jen on může říct, za jakých podmínek lze konflikt ukončit. To jeho národ trpí. To Ukrajinci umírají.

Vraťme se ale k původní otázce – ohledně dalších vztahů s Ruskem jsme se ptali na váš názor.

Jen říkám, že v tom nehraje roli pouze názor českého prezidenta. Důležité je, jak se k tomu postaví mezinárodní společenství, v nichž jsme pouze dílkem celkové skládačky. Musí na tom panovat všeobecná shoda. Stejně jako na poválečné obnově Ukrajiny a na podmínkách, za jakých bude probíhat. Já bych se v roli prezidentky každopádně bila za to, abychom my Češi hráli zásadní roli; i vzhledem k tomu, jaké objemy pomoci Ukrajině posíláme.

V české zahraniční politice nejde jen o Rusko, musíme si vyjasnit i postoj k Číně. Měl by být ostřejší?

Především by měl zahrnovat vědomí, že jde o obrovské bezpečnostní riziko. Identické s tím, jakým rizikem bylo roky i Rusko, což naši nejvyšší činitelé bohužel dlouhou dobu bagatelizovali. Jako největší úkol nově zvoleného prezidenta proto vidím, aby v rámci evropského politického společenství otevřel dialog o tom, jaký postoj má k Číně především Německo. Je nutné vytvořit tlak na Německo, aby upustilo od své reálpolitiky ve vztahu k Číně. Jinak by nás to mohlo dovést do stejné situace, do které nás dovedla předchozí německá politika k Rusku.

„Prezident je symbol. Může upozornit na důležité věci: Že není normální, pokud jsou konference, na kterých mluví jen muži. Že není normální, aby v historii českého soudnictví nikdy nebyla předsedkyně Nejvyššího správního soudu a Nejvyšší ústavního soudu. Že není normální, že jsme nikdy neměli premiérku“

Už když jste se ucházela o vyšší funkce na univerzitě, tvrdil váš manžel, že lidé mají tendenci Danuši Nerudovou podceňovat. Vnímáte to tak i teď? A může být případný úspěch o to sladší?

Že by to pak bylo sladší, to ne... Bohužel jde o automatickou českou reakci ve vztahu k úspěšným ženám. Setkávám se s tím celou svou kariéru. Když si vzpomenu na některé komentáře, které jsem směrem k sobě od června tohoto roku četla, pak ano – máte pravdu, tendence podceňovat mě evidentně existuje.

Protože jste žena?

Jistě. Nikdy v historii prezidentských voleb dosud nebyla silná ženská kandidátka. Proto tomu ani teď nikdo nevěřil. Jsem žena, navíc mladá, k tomu i pohledná. To je největší handicap, který mám.

V naší společnosti je handicapem být pohledná?

No, bohužel ano... I proto nikdo nevěřil, že bych to mohla dotáhnout takhle daleko.

Může prezidentka udělat hodně pro zrovnoprávnění žen ve společnosti?

Prezident je symbol. Může upozornit na důležité věci: Že není normální, pokud jsou konference, na kterých mluví jen muži. Že není normální, aby v historii českého soudnictví nikdy nebyla předsedkyně Nejvyššího správního soudu a Nejvyšší ústavního soudu. Že není normální, že jsme nikdy neměli premiérku. To jsou přesně věci, které by měl prezident dělat.

Podporujete v rámci rovnoprávnosti zavedení kvót?

Nepodporuji.

Nemáte dojem, že se postavení žen v české společnosti postupně přece jen zlepšuje?

Snad, ale strašně pomalu. Přinejmenším když si to srovnáte se zeměmi, které se nachází na západ od nás. Komunální volby přece dopadly tak, že bylo zvoleno 28 procent žen. Přijde vám to jako velký posun? Mně po 33 letech od Listopadu 1989 ne. Byť je pravda, že téma rovných příležitostí už se neoznačuje za tak toxické jako dřív.

Ostatně třeba na Slovensku už prezidentku mají. Snad i proto jste se Zuzanou Čaputovou často srovnávána. Je něco, čím se u ní opravdu inspirujete?

O tom, že se jí inspiruji, hovoří většinou novináři. Já ne. Ať je to jakkoliv, velmi si jí vážím. Má-li to spojení být v rovině, že jsme moderní političky, které do tohoto světa přinášejí empatii a trochu více pragmatismu, pak ano – v tom jsme si podobné. V Evropě jde o jistý trend, premiérky už teď mají ve Finsku, v Estonsku, brzy se jistě prosadí i další ženy. Je to tak správné. 21. století je podle mého stoletím žen.

Asi si to nemyslí každý. Třeba právě prezidentka Čaputová ve své vlasti čelí od opozice i dost vulgárním vzkazům.

Slováci jsou odjakživa trochu emotivnější, navíc tam mají Fica, Kotlebu... Ale samozřejmě vím, kam míříte; koneckonců já také čelím vulgárním zprávám. Jen o nich nemluvím. Není to vůbec hezké čtení. Někdy nechápu, kde se to v lidech bere.

Jak na podobné vulgarity reagujete?

Úsměvem. Jakmile se usmějete, agresorovi většinou seberete jeho největší zbraň. Chápu, že ne každá žena podobné útoky ustojí. Ani taková zkušenost však nesmí být důvodem k tomu, aby ženy do politiky nechodily. Ženský prvek totiž politiku kultivuje.

Do ostré fáze prezidentských voleb schází už jen několik týdnů. Je něco, na co se v téhle etapě vyloženě těšíte?

Mě baví celá kampaň. Opravdu. Těším se na každou další tělocvičnu, na každý další kulturní dům plný lidí. Na každou diskusi.

Už vás někdo z takové tělocvičny zaskočil otázkou, s níž jste si nevěděla rady?

Sem tam se to stane. Vybavím si třeba paní, které se mě ptala, proč Evropská unie zakazuje chovat slepice venku. Ubezpečila jsem jí, že to určitě není pravda, ale že jí to zjistím. Hned jsem jí taky povyprávěla historku o svém spolužákovi. O herci, který si v horách koupil roubenku, kam si pořídil slepice Julču a Tonču. Na víkendy dál jezdil hrát do Prahy, přebýval tam na svobodárně. A ty své slepice měl tak rád, že je před cestou vždycky nabalil do kufru kombíku a bral je s sebou i na tu svobodárnu. Tomu říkám láska ke zvířatům.